

Yhteisin askelin

Jalkautuvan nuorisotyön käsikirja

Vantaa
Vanda

ESPOO
ESBO

Helsinki
Helsingfors

Yhteisin askelin – Jalkautuvan nuorisotyön käsikirja

Kirjoittaja: Tiina Papunen

Toimituskunta: Pekka Mäkelä, Nora Pehrsson, Lasse Raivio, Tatu Törmänen,

Katri Kairimo, Timo Kontio ja Tiina Papunen

Kustannustoimittaja: Jenni Hurmerinta

Taitto: Pia Pitkänen

Valokuvat: Katja Tähjä

Studio ja äänitys: HUM kellari / Mikko Röman (äänikirja)

Julkaisija: Espoon, Helsingin ja Vantaan nuorisopalvelut

Paino: Grano Oy

ISBN 978-952-331-878-6

Käsikirja on toteutettu Opetus- ja kulttuuriministeriön tuella.

Sisällys

Puheenvuoro	4	Nuoruuden edunvalvonta	31
Johdanto	5	Tiedon hyödyntäminen	31
Kiitos	6	Verkostoyhteistyö	32
Tarina työn vaikuttavuudesta	8	Viestintä	34
Jalkautuvan nuorisotyön perusteet	9	Seuranta, arviointi ja kehittäminen	36
Aito kohtaaminen	12	Lait nuorten kohtaamistilanteissa	38
Jalkautuvan nuorisotyön lähtökohdat	17	Lapsia ja nuoria suojaavat lait	38
Tarve	17	Yhdenvertaisuus	39
Kohderyhmä	18	Lastensuojelu ja ilmoitusvelvollisuus	41
Tavoitteet ja mittarit	18	Avustamisvelvollisuus	43
Käytännön toteutus	21	Tiedon jakaminen	43
Toimintaympäristö	21	Konfliktitilanteet	45
Työparityöskentely	22	Luvaton poissaolo	46
Työvälineet ja -varusteet	23	Päihtyneen nuoren kohtaaminen	47
Resursointi	24	Työturvallisuus ja -hyvinvointi	49
Jalkautumisen rakenne	25	Työturvallisuus kokonaisuutena	49
1. Ennen jalkautumista	25	Työhyvinvointi	50
2. Jalkautumisen aikana	25	Toimintasuunnitelman	
3. Jalkautumisen jälkeen	25	rakentaminen	53
Osaaminen ja organisointi	26	Käynnistysvaihe	53
Osaaminen	26	Toimintasuunnitelman rakenne	55
Johtaminen	28	Pohja toimintasuunnitelman	
Organisointi	29	rakentamiseen	56
Jalkautujayhteisöt	29	Pohdinta	58
		Lähdeluettelo & lukuvinkit	60

Jalkautuvassa nuorisotyössä
kohdatun nuoren lainaus

Nuorisotyöntekijän
lainaus

Yhteistyötahon
lainaus

Puheenvuoro

Olen työni puolesta usein perustelemassa nuorisotyön tärkeyttä ja tiivistämässä nuorisotyön ydintä yhteen hissipuhettakin lyhyempään lauseeseen. Yksi suosikkimuo-toiluistani on: nuorisotyön ydinosasta on nuoren kohtaaminen, jokainen nuori on arvokas ja tervetullut juuri omana itsenään. On hienoa, että tämä sama ajatus näkyy kirkkaana myös jalkautuvan nuorisotyön periaatteissa ja tässä ajankohtaisessa käsikir-jassa!

Tunnistamme kaikki uusien toimintamallien kehittämisen tärkeyden. Kehittyvien työmuotojen maailmassa on kuitenkin tärkeää myös malttaa pysähtyä. Pysähtyä esi-merkiksi yhteisen määritelmän ja viitekehyksen ympärille. On hyvä osata vastata sii-hen, mitä, missä raameissa ja keiden kanssa olemme tekemässä. *Jalkautuvan nuorisotyön käsikirja* tarjoaa hyviä vastauksia näihin. Se voi toimia perehdytysmateriaalina uusille kollegoille ja tietopohjana päättäjille, mutta yhtä hyvin se toimii ajattelun ja toiminnan kirkastajana jo pitkään työtä tehneille. Arvojen, ydinprosessien, yhteistyöverkostojen ja lakien asettamien raamien äärelle on tärkeää myös konkarien pysähtyä.

Nuorisotyön päättäjille ja ammattilaisille on selvää, että nuorisotyön pitää elää ajassa. Nuorisotyötä tehdään siellä, missä nuoret ovat. Työ on monialaista yhteistyötä ja kes-kiössä on nuoren oma elämäntilanne ja tarpeet. Näihin kaikkiin jalkautuva nuorisotyö työmuotona vastaa.

Jalkautuvan nuorisotyön käsikirjassa on huikea lista jalkautujan tärkeistä ominaisuuksista. Näitä ovat muun muassa vuorovaikutustaidot, kohtaamisen taito, empaattisuus ja joustavuus, riittämättömyyden sietäminen ja rajojen asettamisen taito, rohkeus kuun-nella ja ottaa esille vaikeitakin asioita, paineensietokyky ja useita muita. Lista ominai-suuksista ei ole vaatimaton, vaan tuo hyvin esiin jalkautuvan nuorisotyön monipuoli-suuden ja mitä kaikkea se vaatii tekijältään. Onneksi meillä on laadukas nuorisotyön koulutus, käsikirja työhön perehtymisen ja määrittelyn tueksi sekä taitavat ja asialleen omistautuneet ammattilaiset jalkautumassa!

Henni Axelin, johtaja

*Opetus- ja kulttuuriministeriö, Nuoris- ja liikuntapolitiikan osasto (NUOLI),
Nuorisotyön ja politiikan vastuualue (NV).*

Johdanto

Tarve toteuttaa kunnallista nuorisotyötä siellä, missä nuoret ovat ja viettävät vapaa-aikaa, on jatkuvasti kasvussa. Jalkautuvan nuorisotyön avulla on nuorisotyössä pyritty vastaamaan tähän tarpeeseen. Pääkaupunkiseudun kaupungit ovat jo pitkään toteuttaneet jalkautuvaa nuorisotyötä itsenäisesti, yhdessä keskenään sekä yhdessä muiden toimijoiden kanssa.

Haasteeksi on osoittautunut se, ettei jalkautuvalla nuorisotyöllä ole yhtenäistä mallia – tapaa kuvata tai rakenteellistaa työtä. Espoo, Helsinki ja Vantaa vastasivat tähän tarpeeseen käynnistämällä huhtikuussa 2020 Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittaman yhteishankkeen. Tavoitteeksi asetettiin kerätä tietoa kaupunkien jalkautuvasta nuorisotyöstä ja dokumentoida se käsikirjan muotoon. Hanketta edistämään valittiin hanke-suunnittelijasta sekä Espoon, Helsingin ja Vantaan edustajista koostuva toimituskunta.

Käsikirjan rakentamiseen kuului kolme vaihetta: selvitys, käsikirjoituksen työstäminen ja arviointi. Selvitykseen osallistettiin Espoon, Helsingin ja Vantaan jalkautuvan nuorisotyön esihenkilöitä, koordinoijia, organisoijia ja jalkautujia – yhteensä neljäkymmentäkuusi henkilöä. Selvityksen tulosten pohjalta työstettiin käsikirjoitus. Kolmannessa vaiheessa käsikirjoitus viimeisteltiin moniäänisen arvioinnin myötä. Tähän vaiheeseen osallistui kaksikymmentäviisi henkilöä.

Pääkaupunkiseudun jalkautuvan nuorisotyön hankkeessa kehitettiin jalkautuvan nuorisotyön malli. Tämän käsikirjan esittelemässä mallissa sulautettiin yhteen sekä nuorisotyöntekijöiden kokemustieto että jalkautuvan nuorisotyön laatutähden taustalla oleva tietoperusta. Kirjassa nostetaan esiin keskeiset jalkautuvan nuorisotyön osa-alueet. Toimintasuunnitelmamallin avulla kukin jalkautujayhteisö voi kehittää toimintaansa. *Yhteisin askelin – Jalkautuvan nuorisotyön käsikirja* on ammattilaisten työväline, jonka avulla laadukasta työtä voi suunnitella, toteuttaa, arvioida ja kehittää yhdessä muiden toimijoiden kanssa.

Käsikirjassa vuorottelevat jalkautuvan nuorisotyön tietoperusta ja kolmekymmentäkolme itsereflektointiin ohjaavaa kysymystä. Lukija pystyy kysymysten avulla työstämään sanoitusten herättämiä ajatuksiaan jo ennen mahdollista yhteisen toimintasuunnitelman rakentamista. Lisäksi kirjassa on linkkejä ja muuta materiaalia jalkautuvan nuorisotyön ymmärtämisen tueksi. Nuorten, nuorisotyöntekijöiden ja yhteistyötahojen lainaukset kiinnittävät käsikirjan aitoon toimintaympäristöön. Sitaateissa käytetyllä nuorisotyöntekijä-nimikkeellä viitataan Espoon, Helsingin ja Vantaan nuorisotoimen henkilöstöön.

Käsikirja ei pyri akateemiseen tai tieteelliseen tutkimukseen, vaan toimii ennen kaikkea alan toimijoiden työvälineenä. Teosta voi lukea siinä järjestyksessä, kuin kukin näkee tarpeelliseksi. Luettavuuden helpottamiseksi käytetyistä lähteistä on laadittu lähdeluettelo.

Kuva 1. Kiitos Jalkautuvan nuorisotyön käsikirjan kehittämisprosessiin osallistuneille.

Kiitos

Käsikirjan kehittämiseen osallistuivat monet Espoon, Helsingin ja Vantaan nuorisotyöntekijät sekä muut asiantuntijat kommentoillaan, keskusteluilla, kysymyksillä ja arvioinneilla. Korona-keväästä huolimatta osallistujat suhtautuivat kehittämishankkeeseen myönteisesti ja sitoutuneesti.

Käsikirjan muotoutumiseen vaikutti vahvasti myös käsikirjan kirjoittajan Tiina Papusen ja toimituskunnan tekemät yhteiset valinnat. Puheenjohtajana toimineen Vantaan alueellisen nuorisotyön päällikkö Pekka Mäkelän lisäksi toimituskuntaan kuuluivat Länsi-Vantaan nuorisotyön esimies Nora Pehrsson, Espoon alueellisten nuorisopalvelujen päällikkö Lasse Raivio, Espoon nuorisopalvelujen johtava nuorisonohjaaja Tatu Törönen, Helsingin itäisen nuorisotyön palvelun aluepäällikkö Katri Kairimo, Helsingin etsivän nuorisotyön yksikön toiminnanjohtaja Timo Kontio sekä pääkaupunkiseudun jalkautuvan nuorisotyön projektisuunnittelija Tiina Papunen. Käsikirjan viimeistelyyn vaikuttivat kustannustoimittaja Jenni Hurmerinta ja graafinen suunnittelija Pia Pitkänen.

Toimituskunta kiittää henkilöstöä, kommentoijia ja muita asiantuntijoita aktiivisesta osallistumisesta. Opetus- ja kulttuuriministeriötä toimituskunta kiittää käsikirjalle myönnetystä tuesta. Yksin kukaan ei olisi tähän pystynyt; vain yhdessä se oli mahdollista. Se, että kädessäsi on *Jalkautuvan nuorisotyön käsikirja*, on yhteisen työpanoksemme tulos. Kiitos ja kumarrus siitä meille kaikille.

Toimituskunnan puolesta kiittäen **Tiina Papunen**

Tarina työn vaikuttavuudesta

Seuraava tarina on nuoren oma kuvaus siitä, kuinka jalkautuva nuorisotyö on vaikuttanut hänen elämäänsä. Tarina kuvaa oivallisesti, miten merkityksellistä kohtaaminen ja nähdynsi tuleminen on nuorelle, ja kuinka lyhyetkin hetket sekä pienet sanat ja teot saattavat olla ratkaisevia.

Nuoren tarina on syntynyt Vantaan Storytelling-ryhmässä. Storytelling on Vantaan nuorisotyössä vuonna 2019 pilotoitu nuorisotyön vaikuttavuuden ja laadullisen arvioinnin työkalu.

Olin juuri se iloinen, reipas kaikkien kaveri, joka ”ei voi” sairastua mielenterveysongelmiin. Tulen rakastavasta perheestä, saan harrastaa ja toteuttaa itseäni. Voitin hymytyttöpalkinnon ala-asteella, keskiarvoni oli luokan parhaita ja minulla oli paljon ystäviä. Kaikki oli ulkoisesti hyvin, mutta sisälläni oli jatkuvasti suuri riittämättömyyden tunne.

Kaikki alkoi 6. luokalta, kun sairastat ajatukset omasta kehosta, ruoasta ja liikunnasta alkoivat vähitellen juurtua mieleeni. Mitä laihempi, sen parempi. Jatkuva nälkä ja runsas liikunta väsyttivät minua sekä henkisesti että fyysisesti, jolloin vanha iloinen tyttö katosi syömishäiriön alle. Olin kuin eri ihminen.

Yläasteella syömishäiriöiden lisäksi sairastuin masennukseen. Pahimmillani en käynyt koulua, sillä en vain kyennyt nousta sängystä ylös. Kuitenkin kilpailu muiden kanssa hyvistä arvosanoista oli ankaraa, joka loi vielä lisää ahdistusta elämäni maastessani vain kyvyttöminä sängynpohjalla. Ylä-asteen päätyttyä oli tapana kerääntyä koko 9. luokan voimin koulun pihalle viettämään iltaa. Henkinen taakka oli kasvanut niin suureksi, että oman itseni hallinta karkasi täysin käsistä. Join itseni sellaiseen humalaan, että hyvä kun näin eteeni, jalat pettivät ja kontrolli katosi täysin. Alkoholin hämärtämän näköistini seasta muistan vain sen, että nuorisotyöntekijä oli tilanteessa läsnä. Hän kuunteli ja ymmärsi kaiken saarnaamisen sijasta, ja hoiti minut turvallisesti kotiin.

Jatkoin yläasteelta lukioon ja syömishäiriö alkoi parantua hitaasti hiipumalla. Aloin saada ammattiapua, mutta masennus ei vieläkaan helpottanut, päinvastoin. Lukion ensimmäinen vuosikurssi oli minulle masennuksen kannalta kaikista vaikeinta aikaa, eikä millään tuntunut olevan enää minkäänlaista merkitystä. Koitti toinen lukuvuosi, eikä ammattiavusta huolimatta masennukseni ollut parantunut ollenkaan. Lukiollamme oli tapana kerääntyä lukiotamme lähellä olevaan puiston viettämään iltaa lukuvuoden alussa. Kontrollini katosi taas etsiessäni alkoholistia pahan olon lievittäjää, ja löysin itseni jälleen kunnosta, jossa jalat häidin tuskin kantoivat. Paikalla oli taas nuorisotyöntekijä, se sama nuorisotyöntekijä joka oli aikaisemmin löytänyt minut samasta tilanteesta. Hän muisti minut parin vuoden takaa, ja minä muistin hänet. Taas hän piti huolen siitä, että pääsen turvallisesti kotiin.

Yksi päivä törmäsin tutun näköiseen naamaan Instagramissa. Tunnistin hänet heti, se sama nuorisotyöntekijä! Olin hänelle todella kiitollinen kaikesta hänen antamastaan avusta, sillä mitä vain olisi voinut sattua jos en olisi kohdannut ihmistä, joka haluaa auttaa. Hän muisti minut heti ja sanoi minulle että voin aina tulla juttelemaan hänelle jos tarve vaatii. Koen että juuri tämä nuorisotyöntekijä on osasyy siihen, että olen nykyään mieleltäni terve ja onnellinen itseni kanssa. Ele siitä, että joku välittää jossain oli masentuneelle ihmiselle suuri askel kohti parempia päiviä.

Jalkautuvan nuorisotyön perusteet

”Juttuhan on se nuoren kohtaaminen.”

Jalkautuvalla nuorisotyöllä tarkoitetaan nuorten vapaa-ajan ympäristössä yhdessä muiden toimijoiden kanssa tehtävää nuorisotyötä, jonka tavoitteena on

- kohdata nuoria
- kartoittaa ilmiöitä
- hyödyntää saatua tietoa nuorten hyvinvoinnin vahvistamiseksi

Jalkautuvaa nuorisotyötä tehdään aina nuorisotyöllisin keinoin yhdessä muiden toimijoiden kanssa, ja sen ytimessä on nuorten kohtaaminen. Tavoitteena on myös nuoriin ja nuorisokulttuuriin liittyvien ajankohtaisten ilmiöiden kartoittaminen. Työn yhteiskunnallisena tehtävänä on nuoria koskevan tiedon välittäminen sidosryhmille, yhteistyötaidoille, eri organisaatioille ja päättäjille. Yhteiskunnallisesta näkökulmasta kyse on nuoruuden edunvalvonnasta ja elinoloihin vaikuttamisesta.

Moniammatillista yhteistyötä tehdään sekä toiminnallisella että strategisella tasolla – ennen jalkautumista, jalkautumisen aikana ja jalkautumisen jälkeen. Yhteistyön avulla varmistetaan hankitun tiedon välittyminen ja hyödyntäminen nuorten hyvinvoinnin vahvistamiseksi.

Jalkautuva nuorisotyö on sateenvarjotermi, jonka alle kuuluu erilaisia tarkennettuja tavoitteita. Tavoitteet määrittyvät nuorten tarpeiden, tilanteiden, jalkautujien työtehtävien tai erillisten jalkautumiskertojen, strategioiden ja linjausten mukaan.

Nuorisolaki luo pohjan ja nimeää tärkeimmät tehtävät kaikelle nuorisotyölle Suomessa. Nuorisolain 2§:n ja sen myötä lainsäätäjän näkökulmasta hyvän nuorisotyön tavoitteena on

- edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä kykyä ja edellytyksiä toimia yhteiskunnassa
- tukea nuorten kasvua, itsenäistymistä, yhteisöllisyyttä sekä niihin liittyvien tietojen ja taitojen oppimista
- tukea nuorten harrastamista ja toimintaa kansalaisyhteiskunnassa
- edistää nuorten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä oikeuksien toteutumista
- parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja

Nuorisotyössä jokainen nuori on arvokas. Yhtäkään nuorta ei suljeta nuorisotyön ulkopuolelle, eikä nuoria arvoteta yksilöllisten suoritusten tai henkilökohtaisten ominaisuuksien mukaan. Jokaista kannustetaan välittämään itsestään, toisista sekä maailmasta. Kohdennetulla työllä vaikutetaan muun muassa siihen, että heikommassa asemassa olevien nuorten mahdollisuudet tasoittuvat muihin nähden.

Nuorisotyölle on laadittu ammattieettiset ohjeet kirkastamaan työn ydintä ja yhteistä näkemystä siitä, millainen ammatillinen toiminta on hyvää ja oikeaoppista. Nuorisotyön eettinen ohjeistus –työryhmän sihteeri Minna Rauas on koonnut ohjeet, jotka kiteyttävät ammatillisen nuorisotyön eettisiä periaatteita. Jalkautujan on hyvä pohtia työhön liittyviä eettisiä haasteita ja toimia ammattieettisten ohjeiden mukaisesti jalkautuvan nuorisotyön nopeasti vaihtuvissa tilanteissa.

Nuorisotyön eettiset ohjeet

- Nuorisotyön tavoitteena on, että jokainen nuori saavuttaa omien voimavarojensa ja näkemystensä mukaisen paikkansa yksilönä ja yhteiskunnan jäsenenä sekä kokee elämänsä merkitykselliseksi.
 - Nuorisotyö on kohtaamista, kannustavaa kasvatusta ja yhdessä tekemistä.
 - Nuorisotyö vahvistaa nuoren osallisuutta lähiyhteisöissä ja yhteiskunnassa.
 - Nuorisotyöntekijä toimii rakentavasti ja avoimesti työyhteisössä ja yhteistyöverkostossa.
 - Nuorisotyöntekijä toimii nuoruuden ja nuorten elinolojen tulkkina.
 - Nuorisotyössä toimitaan ympäristövastuullisesti.
 - Nuorisotyöntekijä pitää huolta työhyvinvoinnistaan.
- (Rauas 2019, 20–21, 30.)

Linkit

[Nuorisolaki](https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285) (finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285)

[Pieniä tekoja, suuria asioita. Nuorisotyön eettinen näkökulma 2019](#)

(nuoli.info/application/files/8015/7866/5535/Pienia_tekoja_-kirja_2._painos_verkko.pdf)

1. Mitä ajatuksia jalkautuvan nuorisotyön perusteet herättävät?
2. Mikä eettinen periaate herättää eniten ajatuksia tai kysymyksiä?

Aito kohtaaminen

”Jalkautuvassa nuorisotyössä minulle on tärkeää se, miten meidät nuoret kohdataan ja miten meidän kanssa ollaan tekemisissä.”

Ymmärrämme sanan ”kohtaaminen” monin tavoin. Yhdelle se saattaa merkitä toisen ihmisen näkemistä tai tapaamista, toiselle se voi viitata vuorovaikutuksen syvyyteen. Nuoren kohtaaminen on sanallista ja sanatonta vuorovaikutusta. Kasvatuksen ammattilaisesta hyvän kasvattajan tekevät kolme sanaa, jotka ovat *nuoren aito kohtaaminen*.

Nuoren aito kohtaaminen on arvostamista, kannustamista, kuuntelemista, tukemista, ohjaamista ja ymmärtämistä. Se ei ole kaveruutta, vaan rajoja asettavaa kasvatusta. Kohtaaminen on tiukkaa, mutta lempeää ja yhdenvertaista välittämistä – nuoren auttamista rakentamaan omannäköistä, onnellista ja merkityksellistä elämää sekä riittävää hyvinvointia.

”Jalkautuvassa työssä luottamussuhteen rakentaminen saattaa olla hyvin hidasta ja vaatia useita kohtaamisia.”

Nuorten aito kohtaaminen toteutuu kolmella Karla Malmin määrittelemällä ulottuvuudella. Raidenuorisotyöhön kehitetyt ulottuvuudet toteutuvat myös jalkautuvassa nuorisotyössä, joten tässä käsikirjassa niitä kutsutaan ”jalkautuvan nuorisotyön ulottuvuuksiksi”. Jalkautujien kohtaamisen ulottuvuudet ovat 1) arkikohtaamiset, 2) kohdennettu ennaltaehkäisy ja 3) puuttuminen. Kohtaamisten eri ulottuvuuksien avulla voidaan tukea myös niitä nuoria, joita muutoin ei tavoiteta nuorisotyöllä. Kaikissa ulottuvuuksissa on vahvasti läsnä ennaltaehkäisevä ote, ja niillä vastataan nuorisolain määrittämiin nuorisotyön tehtäviin.

Kuva 2. Jalkautuvan nuorisotyön ulottuvuudet (Malm 2018, 40).

Arkikohtaamiset luovat jalkautuvalle nuorisotyölle perustan ja kohdistuvat kaikkiin nuoriin. Jalkautumista tapahtuu eniten arkikohtaamisissa, joiden avulla rakennetaan ja vahvistetaan luottamuksellista suhdetta. Arkikohtaaminen on nuoren nähdyksi ja kuululaksi tulemistä. Tällä ulottuvuudella tutustutaan, vaihdetaan kuulumisia ja keskustellaan niin kasvokkain kuin sosiaalisen median välityksellä. Kohtaamisten aikana nuoren kanssa vitsaillaan, keskustellaan tärkeistä asioista tai etsitään yhdessä mielekkäitä juttuja ja tekemistä. Ennaltaehkäisyyn näkökulmasta arkikohtaamisissa on kyse sosiaalisesta vahvistamisesta. Toisaalta kaikissa kolmessa ulottuvuudessa on jatkuvasti läsnä sosiaalinen vahvistaminen ja myönteinen tunnistaminen.

”On erittäin vaikeata mennä paikalle, kohdata tuntematon nuori ja alkaa keskustella mitään sen syvällisempää. Syvempään keskusteluun tarvitaan luottamus ja pitempiaikainen tuttavuus.”

Kohdennetun ennaltaehkäisyyn ulottuvuuden tasolla pyritään havaitsemaan nuoren yksilöllisen ohjauksen tai palveluohjauksen tarve. Tämä ulottuvuus toteutuu, kun nuoren luottamus on saavutettu esimerkiksi arkikohtaamisten avulla. Tällä ulottuvuudella jalkautuja on tunnistanut jonkin tarpeen, huolen tai riskin, jonka kärjistymistä ryhdytään ehkäisemään. Nuoren tarpeet voivat liittyä esimerkiksi oman elämän hallintaan, yksinäisyyteen, opintoihin, kouluttautumiseen, työelämään, asumiseen, syrjintään, seksuaalisuuteen, sukupuolen moninaisuuteen, ehkäisevään päihdetyöhön tai mielen hyvinvointiin. Toisinaan jalkautujan varoittava katse tai muistutus käytöstavoista riittävät, toisissa tilanteissa keskustelu nuoren tai nuorten kanssa on tarpeellista. Huolen voi tunnistaa myös nuori itse, jolloin hän on aloitteentekijä. Nuoren huoli voi koskea häntä itseään tai jotain muuta henkilöä tai asiaa.

”Jalkautuja on auttanut minua useasta kiperästä tilanteesta pois.”

Termiä ”puuttuminen” vierastetaan monesti nuorisotyössä. Ammatillinen vastuu kuitenkin velvoittaa jalkautujaa puuttumaan ja saattamaan nuorta tuen piiriin. On tilanteita, joissa nuori ei tunnista ongelmaansa eikä koe tarvitsevänsä apua. Nuorella ei välttämättä ole riittävästi tietoa oikeuksistaan, tai hän ei osaa tai uskalla pyytää apua. Puuttuminen on välttämätöntä, kun jalkautuja tunnistaa nuoren kasvua, kehitystä tai terveyttä vaarantavaa toimintaa tai olosuhteita.

Malmin mukaan nuorisotyö perustuu nuorten vapaaehtoisuudelle, mikä on olennainen osa nuorisotyön eetosta. Tästä periaatteesta poikkeamiselle täytyy olla vahvat, nuoren hyvinvointiin liittyvät ja lakiin nojaavat perustelut (esimerkiksi ilmoitusvelvollisuus lastensuojelulle). Puuttumisulottuvuudessa nuori ei voi välttää kohtaamista, sillä hänen hyvinvointinsa turvaaminen vaatii ulkopuolista apua. Puuttumisen ulottuvuus toteutuu kohtaamistilanteissa, joissa tarvitaan voimakkaampia toimenpiteitä tai tilanteissa,

joihin liittyy laissa määriteltyjä velvoitteita. Tällä ulottuvuudella työskennellään myös silloin, kun nuoreen tai nuoriin kohdistuu turvallisuusuhka. Uhka voi liittyä nuoren päihtymykseen, eksymiseen, mielen hyvinvointiin, onnettomuuteen, uhkailuun tai tapeluun. Tilanteissa saatetaan antaa ensiapua tai pyytää apua erilaisilta viranomaisilta, kuten lastensuojelulta, poliisilta tai pelastuslaitokselta.

”Jalkautajat ovat auttaneet riidoissa, jotka muuten olisi mahdollisesti sovittu nyrkein.”

Jalkautuva nuorisotyö on ennaltaehkäisevää työtä. Puuttumisen ulottuvuudella työskenneltäessä on erityisen tärkeää kiinnittää huomiota nuoren myönteiseen tunnistamiseen ja sosiaaliseen vahvistamiseen. Luottamuksellisen suhteen kasvaessa kohtaamiset nuorten kanssa syvenyvät. Nuoren kohtaamista voi kuvata portaittain eteneväksi ja syveneväksi luottamussuhteeksi. Mitä säännöllisemmin työtä toteutetaan ja luottamusta rakennetaan, sitä todennäköisemmin tällä ulottuvuudella työskennellään. On kuitenkin huomioitava, etteivät kohtaamisen ulottuvuudet etene aina portaittain. Nuoren kohtaaminen voi toteutua ensimmäisen kerran millä ulottuvuudella tahansa.

Jalkautuessa kohtaaminen tapahtuu nuorten omissa vapaa-ajan ympäristöissä. Julkiset ja puolijulkiset tilat tarjoavat nuorille mahdollisuuden harjoittaa toimijuutta ”aikuisvapaassa” tilassa. Vaikka esimerkiksi kauppakeskus tilana ei suinkaan ole valvontaa vailla, siellä hengaileville nuorille tilaan liittyy tutkitusti kokemus aikuisten katseiden ulottumattomissa olemisesta (Tani & Pyyry 2017).

Malmin mukaan nuoret toivovat muodostavansa omia tiloja, joissa he ovat näkyvillä ja läsnä vertaisryhmälleen, eli toisilleen, eivätkä aikuisille. Tästä syystä jalkautuva työ vaatii kohtaamiselta hieman muusta nuorisotyöstä poikkeavaa suhtautumista, avointa mieltä ja epäonnistumisen sekä torjutuksi tulemisen sietokykyä. Mitä avoimemmin ja kunnioittavammin kohtaamiset toteutuvat, sitä vähemmän nuoren vapaaehtoisuuden ja ammatillisen kasvattajan roolien välillä ilmenee ristiriitoja.

Kohtaaminen tapahtuu omalla ammatillisella persoonalla. Jalkautuessa pysähdytään hetkeen, ollaan kokonaan ja yhdenvertaisena läsnä, luodaan kiireettömyyden tunne ja kuunnellaan aktiivisesti. Kunnioituksen, kiinnostuksen ja läsnäolon täytyy välittyä nuorelle. Jalkautuja kulkee nuoren rinnalla, vaikka nuori ei aina noudattaisikaan kasvatuksellisia neuvoja ja ohjeita. Parhaimmillaan nuorten aito kohtaaminen mahdollistaa luottamuksellisen suhteen rakentumisen, yksilöllisen tuen sekä mahdollisen palveluohjauksen.

”Moikkaan tuttuja ohjaajia aina.”

Jalkautujan tärkeitä ominaisuuksia ovat

- vuorovaikutustaidot
- kohtaamisen taito
- empaattisuus
- joustavuus
- luotettavuus
- paineensietokyky
- rohkeus kuunnella ja ottaa esille vaikeitakin asioita
- pettymysten ja muutosten sietäminen
- tilanteen lukutaito
- kyky reagoida nopeasti muuttuviin tilanteisiin
- riittämättömyyden ja torjunnan sietäminen
- rajojen asettamisen taito

3. Mitä ajatuksia nuorten aidon kohtaamisen ulottuvuudet herättävät?

Linkit

[Askelmerkkejä löytävään nuorisotyöhön](#) 2017

(asemanlapset.fi/fi/toimintamuotomme-loytava-nuorisotyö/askelmerkkeja-loytavaan-nuorisotyohon-opas)

[Edessä loistava tähti – jalkautuvan nuorisotyön laatutähti. Työväline jalkautuvaan nuorisotyöhön](#) 2017

(theseus.fi/bitstream/handle/10024/126914/Tiina_Papunen.pdf?sequence=1&isAllowed=y)

[Etsivän nuorisotyön käsikirja](#) 2018

(lanuti.fi/loader.aspx?id=be76a150-cf5f-4fd2-bcf6-70a64c387759)

[”Kadulla me ollaan niiden nuorten paikoilla” Raidenuorisotyö julkisissa ja puolijulkisissa tiloissa](#) 2018

(nuorisotutkimusseura.fi/images/raidenuorisotyö.pdf)

[Mopot ja Mopoilu. Tarkastelua ilmiöistä, sen merkityksestä ja asemasta nuoren elämässä](#) 2011

(theseus.fi/bitstream/handle/10024/38017/978-951-9245-12-6.pdf?sequence=1&isAllowed=y)

Jalkautuvan nuorisotyön lähtökohdat

”Minusta on tärkeää, että nuorilla (ja minulla) on ihmisiä, jotka on helposti tavoitettavissa, tai ihmisiä joihin törmää sattumalta kadulla ja voi vaihtaa kuulumisia sekä omia huolia.”

Tarve

Jalkautuvan nuorisotyön tarpeet voidaan jakaa kahteen teemaan: yleisesti tunnustettuun nuorisotyön tarpeeseen ja ongelma- tai huolilähtöiseen nuorisotyön tarpeeseen.

Jalkautuvan nuorisotyön yleisesti tunnustettu tarve ei perustu ongelmiin, vaan niiden ennaltaehkäisyyn. Lähtökohtana on, että kunnallista nuorisotyötä tehdään nuorten vapaa-ajalla. Tiedämme, että nuoret viettävät paljon vapaa-aikaansa erilaissa julkisissa ja puolijulkisissa kaupunkitiloissa. Näin ollen on perusteltua, että nuorisotyö jalkautuu sinne, missä nuoret ovat. Nuoret tarvitsevat eri kaupunkitiloissa turvallisia aikuisia, joita he uskaltavat lähestyä ilman kielteisen kontrollin kohteeksi joutumista, ja joiden tukeen voi luottaa. Jo pelkkä turvallisten aikuisten läsnäolo eri kaupunkitiloissa vaikuttaa ennaltaehkäisevästi haasteiden kärjistymisiin.

”Onhan se ihan kiva päästä juttelemaan niille työntekijöille muuallakin kuin talolla.”

Toisinaan jalkautuvan nuorisotyön tarpeen taustalla ovat nuorten ongelma- ja häiriökäyttäytymiset sekä muut huolta herättävät ilmiöt. Nuoret saattavat aiheuttaa yksilöinä ja ryhmänä aikuisten keskuudessa huolta tai hämmennystä. Huolta herättävät ilmiöt voivat olla näkyviä tai vaikeammin havaittavissa olevia, ja ne voivat kehittyä pikkuhiljaa tai äkisti. Työn tarpeen tunnistaminen ja tunnustaminen voi käynnistyä nuorten, viranomaisen, alueen asukkaan tai vaikkapa sosiaalisen median yhteisökeskustelun avulla. Keskeistä on, että ilmiö tunnistetaan sekä tunnustetaan, ja että siihen vastataan jalkautuvalla nuorisotyöllä.

Huolen tunnistaminen ja tunnustaminen voivat tapahtua myös yhteiskuntatasolta, kuten kävi korona-keväänä. Tarve voi liittyä henkilöstön omaan haluun sekä tarpeeseen kartoittaa toimintaympäristöä ja kerätä nuorista tai nuorilta tietoa, jotta heidän hyvinvointiaan voidaan vahvistaa. On myös tilanteita, jolloin nuoret itse ilmaisevat tarpeen jalkautuvalle nuorisotyölle.

4. Mihin tarpeeseen vastaatte jalkautuvalla nuorisotyöllä?

Kohderyhmä

”Se, että edes joku tulee silloin tällöin muistuttamaan, että olet olemassa, on tärkeää. Kaikki ei muista sitä.”

Jalkautuvan nuorisotyön kohderyhmä muodostuu nuorista, joilla on tarve jalkautuvalle nuorisotyölle, ja joita voidaan auttaa sekä tukea nuorisotyöllisillä keinoilla. Kohderyhmä muodostuu alle 29-vuotiaista pääkaupunkiseudulla asuvista ja siellä pääsääntöisesti oleskelevista nuorista. Kohderyhmä muokkautuu yksilön, ryhmän tai jalkautuvan nuorisotyön tarpeiden, tavoitteiden ja tilanteiden mukaan.

Työn kohteena voi nuoren lisäksi olla hänen tukiverkostonsa, kuten huoltajat ja läheiset ystävät. Jalkautuvaa nuorisotyötä tehdään myös kumppaneiden, alueen asukkaiden, asuinalueyhteisöjen sekä muiden alueella toimivien tahojen, organisaatioiden, päättäji- en ja yhteistyötahojen kanssa.

Kaikkia jalkautuvan nuorisotyön kohderyhmän nuoria yhdistävä tekijä on heidän kuumusensa tiettyyn ikäryhmään. Muutoin nuoret ovat heterogeeninen, ei homogeeninen ryhmä. Kohderyhmään kuuluu esimerkiksi sukupuoleltaan, toimintakyvyltään ja kielitautaltaan moninaisia yksilöitä. Nuorilla on erilaisia elämän- ja maailmankatsomuksia, aatteellisia ja uskonnollisia näkemyksiä sekä seksuaali- ja sukupuoli-identiteettejä.

5. Mikä on kohderyhmänne?

Tavoitteet ja mittarit

Jalkautuvan nuorisotyön yleiset tavoitteet ovat nuoren kohtaaminen, ilmiöiden kartoittaminen ja tiedon hyödyntäminen nuorten hyvinvoinnin vahvistamiseksi. Lisäksi työlle voidaan asettaa tarkennettuja tavoitteita.

Pääkaupunkiseudun jalkautuvan nuorisotyön tavoitteena on muun muassa tarjota nuorisotyötä nuorille, jotka eivät ole sen parissa. Nuorten kohtaamisten tavoitteet liittyvät nuoren toimijuuden, luottamuksellisten suhteiden, nuorten vaikuttamismahdollisuuksien ja turvallisuuden tunteen vahvistamiseen sekä tarpeenmukaiseen palveluuhjaukseen.

Työn tavoitteet voivat liittyä nuorten, eri toimijoiden ja viranomaisten väliseen yhteistyöhön sekä tiedon ja viestinkulun tehostamiseen. Työtä toteutetaan esimerkiksi etsivällä nuorisotyöllä, jolloin toimintaa määritellään etsivän nuorisotyön tavoitteiden mukaan. Tarkennetut tavoitteet voidaan määritellä myös yhteiskunta- tai organisaatiotasolta. Yhteiskunnassa tapahtuvat muutokset voivat ohjata tavoitteet esimerkiksi ilmiöiden kartoittamiseen ja hankitun tiedon hyödyntämiseen kaupunki- tai pääkaupunkiseututasolla.

Tavoitteiden toteutumista organisaatiot seuraavat erilaisilla mittareilla ja välineillä. Tulosten seuraamisen välineitä ovat eri järjestelmät, ohjelmat ja raportointitavat. Toimivien välineiden avulla työn tuloksellisuus pystytään osoittamaan niin jalkautujille, organisaatioille, eri toimijoille kuin rahoittajille. Välineiden käytössä on tärkeä kiinnittää huomiota tulosten yhtenäisiin kirjaamistapoihin, joiden avulla vähennetään monitulkintaisuutta.

Jalkautuvan nuorisotyön tuloksia seurataan sekä määrällisillä että laadullisilla kirjauksilla. Määrällisesti seurataan kohdattujen nuorten lukumäärää sekä jalkautumiskertoja. Jalkautumisvuoroista kirjataan kohdattujen nuorten, yksilöohjauksen ja pienryhmien lukumäärät. Laadullisissa kirjauksissa raportoidaan jalkautumiskertojen sisältöjä, kuten missä fyysisissä ympäristöissä on työskennelty ja millaisia keskusteluteemoja nuorten kanssa on käsitelty. Lisäksi kirjataan palvelu- ja yksilöohjauksen sisältöjä.

Tulosten kirjaamisessa noudatetaan tietosuojalainsäädäntöä. Lain näkökulmasta on tärkeää, että mitään nuorten henkilötietoja ei kirjata palveluun. Henkilötiedoilla tarkoitetaan EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen mukaan kaikkia tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan henkilöön liittyviä tietoja, kuten nimi, henkilötunnus, sijaintitiedot ja verkkotunnistetiedot. Nimien ja muiden niin sanotusti itsestään selvien tietojen lisäksi henkilötietoja ovat kuvaukset, joista voidaan päätellä, kenestä on kyse (esimerkiksi tunnusomaiset fyysiset, fysiologiset, geneettiset, psyykkiset, taloudelliset, kulttuurilliset tai sosiaaliset piirteet tai vaikuttajat).

6. Mitkä ovat jalkautuvan nuorisotyönne tavoitteet ja mittarit?
7. Mitä välineitä hyödynnätte tulosten kirjaamisessa?
8. Mitä tuloksia kirjaatte muistiin?

Helsinki

everest

Stadin jalkautajat
Nuorisiohjaaja
Youth Worker

Käytännön toteutus

”Jalkautuvan nuorisotyön työntekijät ovat tulleet juttelemaan ja pitämään seuraa ulkona kaupungilla ja muuallakin. Heitä on helppo lähestyä ja jutella heille.”

Toimintaympäristö

Jalkautuvan nuorisotyön toimintaympäristöllä tarkoitetaan sekä sosiaalista että fyysistä ympäristöä. Sosiaalinen ympäristö viittaa tässä yhteydessä nuorten vapaa-ajan ympäristöön. Fyysinen toimintaympäristö on tietty rajattu alue, kuten kaupunginosa, kaupakeskus, puisto tai aukio.

Kussakin kaupungissa ja kaupunginosassa nuoret kokoontuvat eri tavoin. He liikkuvat joustavasti kaupunkien ja kaupunginosien välillä. Nuorten vapaa-ajan fyysiset ympäristöt eivät ole muuttumattomia vuodesta toiseen, eri vuodenaikoina tai edes yhden jalkautumisvuoron aikana. Tästä syystä jalkautumisten aikana liikutaan eri paikoissa ja alueilla.

”Yleensä jalkautujat on jääneet juttelemaan jossain puistoissa tai muissa julkisissa paikoissa missä nyt on sattumoisin itse liikkunut.”

Työtä tehdään siellä, missä nuoret ovat: ostoskeskuksissa, kauppakeskuksissa, lähiöissä, koulujen pihilla, rannoilla, puistoissa, asemilla, raideliikenteessä, nuorisotiloilla, kirjastoissa, hylätyissä rakennuksissa ja teollisuusalueilla. Työskentelyssä huomioidaan eri toimintaympäristöihin laaditut säännöt.

9. Missä fyysisessä toimintaympäristössä toteutatte jalkautuvaa nuorisotyötä?
10. Miten erilaiset toimintaympäristöt vaikuttavat työskentelyynne?

Työparityöskentely

”Kukaan ei tunne sinua, jos sinua ei ole ennen nähty – eli tee naamasi tutuksi!”

Jalkautuvan nuorisotyön jalkautumisvuorot toteutetaan pääsääntöisesti työpareittain ja korkeintaan kolmella jalkautujalla. Tietyissä tilanteissa, kuten isoissa nuorten kokoon-tumisissa, jalkautumisia toteutetaan myös neljällä jalkautujalla. Perehdytettävät työn-tekijät tai harjoittelijat osallistuvat jalkautumisiin työparien tuella, ja he toimivat aluksi kolmansina jalkautujina.

Työpari voi muodostua moniammatillisista jalkautujista. Moniammatillisen työpari-työskentelyn avulla vahvistetaan resursseja ja laajennetaan nuorille tarjottavaa osaa-mista. Muodostettaessa moniammatillisia työpareja on hyvä huomioida erilaiset osaa-miset sekä roolit ja työtehtävät.

Jalkautumiskerta muodostuu kolmesta osasta: aloituksesta, jalkautumisesta ja lope-tuksesta. Jalkautuminen aloitetaan ja päätetään aina yhteiseen reflektointiin ja raportin laadintaan.

Ennen jalkautumista on hyvä sopia mahdolliset työparin keskinäiset roolit. Jalkau-tuessa liikutaan työparin kanssa kiireettä, tilannetta ja ympäristöä havainnoiden. Mikäli työpari pyytää jalkautujaa siirtymään tai poistumaan tilanteesta, tulee tähän reagoida mahdollisimman nopeasti. Uhkaavista tilanteista poistumisissa käytetään ennakoon sovittua turvasanaa. Tällaisessa tilanteessa työpari on huomannut jotain hälyttävää ympäristössä tai nuoren käytöksessä. Uhkaavista tilanteista vetäydytään välittömästi, minkä jälkeen tilanne puretaan työparin kanssa ja toimitaan organisaation ohjeiden mukaan.

Jalkautuva nuorisotyöntekijä kohtaa nuoret aina nuorisotyöntekijän roolista käsin ja nuorisotyöllisin keinoin. Jalkautuva nuorisotyöntyöntekijä ei muutu poliisiksi tai järjes-tyksenvälvojaksi, eikä poliisi nuorisotyöntekijäksi, vaikka he jalkautuisivatkin yhdessä.

”Korona-kevät oli kovaa aikaa, sain ja opin uudesta työstäni äärettömän paljon. Työparilleni myös erityiskiitos!”

Jalkautuvassa nuorisotyössä ei voi liiaksi korostaa työparin merkitystä. Työpari on tuki ja turva vaikeissa tilanteissa, toinen silmäpari tilanteen arvioinnissa ja auttava käsipari nuoren tilanteen ratkomisessa. Nuorten kohtaamisissa työparin on oltava aina lähi-etäisyydellä.

PARITYÖSKENTELYN TOP 7

- Älä jätä pariiasi yksin.
- Luota pariisi ja ole luotettava.
- Pidä kiinni sovituista asioista.
- Yhteinen työ – yhteinen suunnitelma.
- Muista työsi kohde. Tarkkaile aina toimintaympäristöä.
- Keskinäisten erimielisyyksien syntyessä, vetäytykää ja purkakaa tilanne.
- Päättäkää jalkautuminen aina yhteiseen reflektointiin.

(Mukaillen Etsivä työ Euroopan syrjäytyneiden väestönosien parissa –käsikirjan parityön periaatteita)

11. Miten toteutatte työparityöskentelyä, ja mitkä asiat ovat teille siinä tärkeitä?

Työvälineet ja -varusteet

Työntekijöiden turvallisuuden kannalta on tärkeää, että työntekijät tunnustetaan ja erotetaan selkeästi muista aikuisista. Tunnistettavuus vahvistaa niin nuorten kuin muidenkin ihmisten ymmärrystä siitä, että julkisissa ja puolijulkisissa kaupunkitiloissa kohdattu aikuinen on työroolissa.

Jalkautujien tunnistamisen varmistamiseksi käytetään logoilla varustettuja työvaatteita. Työvaatetus auttaa myös työntekijää itseään siirtymään työrooliin ja siitä pois. Työturvallisuuden parantamiseksi työskentelyssä käytetään tarkoituksenmukaisia välineitä. Jalkautujilla on mukanaan henkilökortti, joka esitetään tarvittaessa esimerkiksi viranomaisille. Henkilökorttia ei ole muutoin tarpeellista pitää esillä, sillä se voi jäädä johonkin kiinni tai se saattaa herättää negatiivisia tunteita muissa ihmisissä.

Jalkautumisessa tarvittaviin välineisiin vaikuttavat työn tavoitteet ja valitut menetelmät. Tarpeellisin väline on puhelin, jossa on 112-sovellus ja muut tärkeät yhteystiedot (mm. päivystävä esihenkilö). Pääkaupunkiseudulla jalkautajat käyttävät julkista liikennettä, autoja, moottoripyöriä sekä polkupyöriä.

- Logoilla varustettu työvaate
- Sään mukainen vaatetus
- Puhelin

- Bussilippu
- Henkilökortti
- Hyvät jalkineet
- Heijastin
- Pieni EA-pakkaus

- Vesipullo
- Taskulamppu
- Käyntikortit
- Sateenvarjo

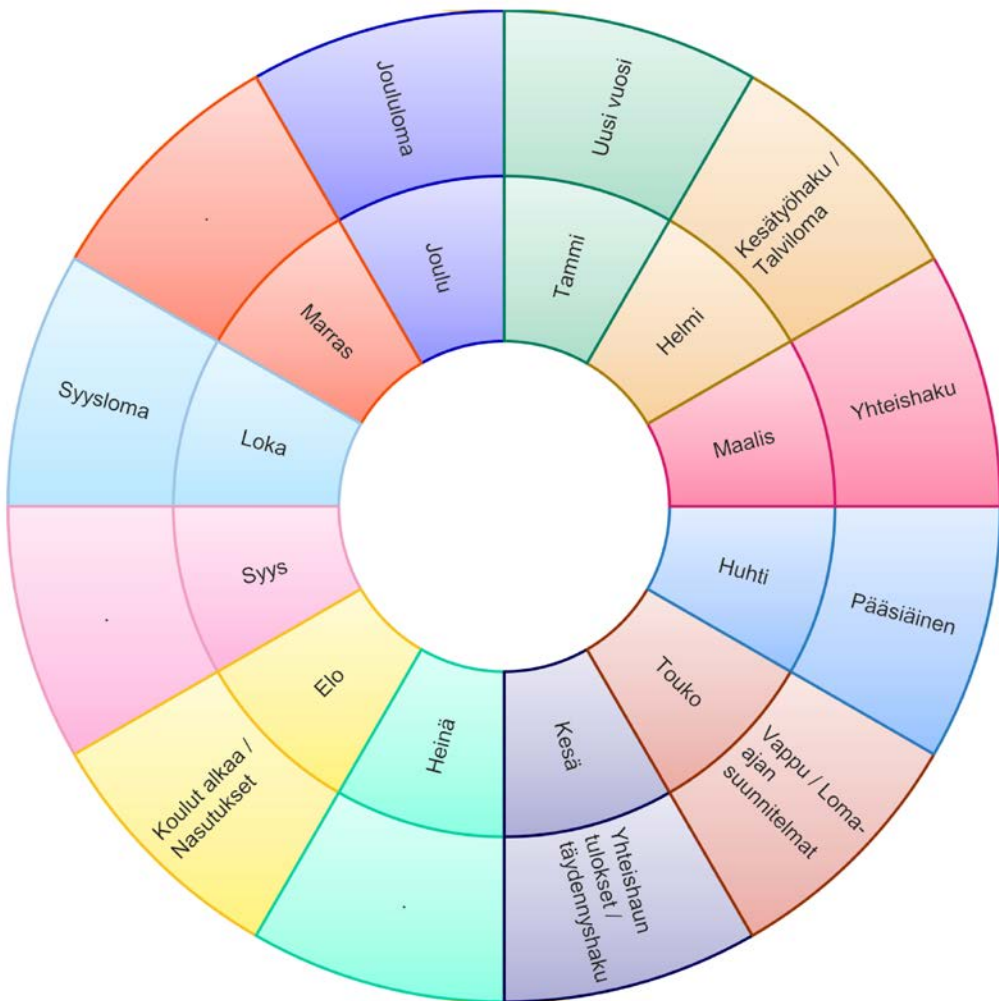
Kuva 3. Esimerkki työväline- ja varustelistasta

Resursointi

Jalkautuvaa nuorisotyötä voidaan toteuttaa lyhytkestoisesti, vastaamaan jotakin tiettyä rajattua tarvetta. Työn vaikuttavuus saavutetaan kuitenkin vasta pitkäkestoisella työllä.

Jalkautuvan nuorisotyön esihenkilö päättää jalkautujien määrästä, jalkautumisvuorojen tiheydestä, viikonpäivistä ja kellonajoista. Jalkautumisia toteutetaan ilta- ja loppuviikkopainotteisesti. Työskentely-ympäristössä tapahtuvat muutokset sekä henkilöstön ja työparien vaihtuvuus ovat riski jalkautuvan työn suunnitelmallisuudelle ja työvuorosuunnitelmien toteutumiselle. Toteutusta varten laaditaan tarveperustainen työvuorosuunnitelma.

Aikatauluttamisen ja resurssisuunnittelun apuna voi käyttää jalkautuvan nuorisotyön vuosikelloa. Vuosikelloon on hyvä merkitä kaikki keskeiset tiedossa olevat ajankohdat ja kohtaamistilanteiden painotukset.

Kuva 4. Jalkautuvan nuorisotyön vuosikello

Jalkautumisen rakenne

”Rauhallisuus ja yhteinen tuumailu on tosi tärkeää jalkautumisessa.”

1. Ennen jalkautumista

- Työpari tai tiimi tapaa kasvokkain tai digitaalisten välineiden avulla (esim. Teams ja WhatsApp).
- Yhteinen keskustelu aiemmista jalkautumisista ja tarvittaessa tutustuminen edelliseen jalkautumisraporttiin.
- Tarvikkeiden tarkistus.
- Työpari sopii alustavasta yhteisestä suunnitelmasta ja jalkautumiskerran tavoitteista (mille alueelle suunnataan, kohdennetaanko työtä, kuinka dokumentoidaan). Lisäksi sovitaan mahdollisista rooleista (kuten onko toinen tarkkailija ja toinen aktiivinen jututtaja). Vuoron aluksi muistutetaan turvasanasta ja siitä, missä tilanteissa sitä käytetään.

2. Jalkautumisen aikana

- Liiku työparin kanssa rauhallisesti, tilannetta ja ympäristöä havainnoiden.
- Kerro nuorelle kuka olet, mitä edustat, mitä olet tekemässä ja miksi (liittyy turvallisuuteen ja avoimuuteen).
- Kysy nuorelta: ”Mitä sulle kuuluu?” Kuuntele, mitä nuori vastaa. Ole valmis kuulemaan myös vaikeita asioita.
- Ole läsnä ja kohtaa nuori aidosti.

Jalkautumisen aikana työpari keskustelee kohdatuista tilanteista sekä mahdollisista tarvittavista suunnitelman muutoksista. Jalkautuessa kohdattujen tilanteiden läpikäynti on tärkeää, jotta niistä rakentuu yhteinen näkemys ja ymmärrys. Välillä pysähdytään kirjaamaan ylös muistiinpanoja, kuten havaintoja ja aiheita, joista nuorten kanssa on keskusteltu. Kohtaaminen on niin intensiivistä, että ilman muistiinpanoja voi jokin merkittävä asia unohtua.

3. Jalkautumisen jälkeen

- Varaa jalkautumisen reflektointiin ja jalkautumisraportin laadintaan riittävästi aikaa.
- Välitä mahdolliset jatkotoimenpiteet ja parannusehdotukset tarvittaville tahoille.

12. Miten jalkautujanne tunnistetaan?
13. Mitä välineitä tarvitsette jalkautuessanne?
14. Millainen on jalkautumisenne rakenne?
Mistä paikasta jalkautuminen alkaa ja minne se päättyy?
15. Kuinka usein jalkaudutte, minä päivinä ja mihin kellonaikoihin?

Osaaminen ja organisointi

”Jalkautuvan nuorisotyön työntekijät ovat taitavia, toverillisia mutta asiallisia, niin sanotusti ’hyvien puolella’ olevia aikuisia.”

Osaaminen

Jalkautuva nuorisotyöntekijä on nuorisotyön ammattilainen. Pääkaupunkiseudun kunnallisen nuorisotyön jalkautajat ovat nuorisopalveluiden henkilöstöä. He sitoutuvat toimimaan organisaation strategian, toimintaperiaatteiden, arvojen ja muiden ohjeistusten mukaisesti. Jalkautujien koulutusvaatimuksena on vähintään nuoriso- ja vapaa-aika-alan ammattitutkinto, jonka perustana on humanistinen ihmiskäsitys. Arvoperustassa on keskeistä yhteisöllisyys, inhimillisyys, sosiaalisuus, solidaarisuus, oikeudenmukaisuus, yhdenvertaisuus ja väkivallattomuus.

Ammatillisen osaamisen lisäksi jalkautujalla on hyvä olla tuntemusta alueesta, sen nuorista, ilmiöistä sekä riskeistä. Jalkautuja tuntee ja tunnistaa kysymyksiä, jotka liittyvät suomalaiseen yhteiskuntaan, sen tapoihin, käsityksiin ja esimerkiksi lainsäädäntöön. On tärkeää, että jalkautujalla on ymmärrystä nuorisokulttuureista ja muista kulttuurisista näkökulmista. Eri kulttuurien arvojen ja tapojen ymmärrys mahdollistaa kulttuurien välisen vuorovaikutuksen syntymistä. On kuitenkin tärkeää muistaa toimia normikriittisesti, jotta jalkautuja ei määrittele nuorta omien tai vallitsevien oletusten ja stereotyypioiden perusteella (Älä olet! – Normit kuriin! 2013). Suomen kielen osaamisen lisäksi ruotsin, venäjän, arabian, darin, somalian, englannin tai muun soveltuvan kielen osaaminen mahdollistaa moninaisen kohderyhmän kohtaamiset nuoren omalla tunnekielillä.

”Jalkautujan on hyvä ymmärtää eri nuorisokulttuureita ja muita kulttuurisia näkökulmia.”

Jalkautujan työ vaatii tilanteen lukutaitoa, herkkyyttä tunnistaa erilaisia nuorten tarpeita ja kykyä reagoida nopeasti muuttuviin tilanteisiin. Jalkautuvaa nuorisotyötä tehdään yhdessä muiden nuorten ja aikuisten kanssa. Tästä syystä vuorovaikutus-, yhteistyö- ja verkostotyötaidot ovat merkittävässä roolissa. Raportointi- ja analysointitaidot mahdollistavat saadun tiedon eteenpäin välittämisen. Tieto nuorten palvelujärjestelmistä mahdollistaa nuorten tarpeenmukaisen eteenpäin ohjaamisen.

Jalkautujilta edellytettävien tietojen ja taitojen määrä on laaja, koska jalkautuessa tilanteet ja tarpeet ovat muuttuvia sekä moninaisia, ja lisäksi niitä on vaikea ennustaa. Tärkein jalkautuvan nuorisotyöntekijän kyky on jatkuva työssä oppiminen ja kehittyminen.

Jalkautujalla on hyvä olla tietoa ja ymmärrystä

- nuorten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä
- nuoruuden yleisistä kehitystehtävistä
- nuoruuteen liittyvistä haasteista ja riskeistä
- yhdenvertaisuudesta ja sen aktiivisesta edistämisestä
- nuorten palvelujärjestelmistä
- oman tiedon rajallisuudesta ja tietopohjan jatkuvasta päivittämisestä

Jalkautuvan nuorisotyön osaaminen varmistetaan erillisellä koulutuksella tai aiemmalla työkokemuksella. Osaamisen kokonaisuuteen liittyy kiinteästi jalkautujayhteisön yhteinen toimintasuunnitelma, joka on sisäistettävä ennen jalkautumisvuoroa.

Perehdytettävä henkilö jalkautuu aluksi kolmantena jalkautujana asiantuntijahenkilön tuella (noviisi-asiantuntija-jalkautuminen). Ensimmäisten jalkautumisvuorojen loppu-reflektointiin kiinnitetään erityistä huomiota, jotta oppiminen mahdollistuu. Noviisi-asiantuntija-jalkautumisten jälkeen esihenkilö ja perehdytettävä keskustelevat työhön liittyvistä seikoista. Näin pystytään varmistamaan uuden jalkautujan riittävä osaaminen ja soveltuvuus jalkautuvaan nuorisotyöhön. Kun jalkautumisia toteutetaan yhdessä moniammatillisesti, on tärkeää varmistaa kaikkien osaaminen sekä selkeät roolit jalkautumisen aikana.

”Kokeneen työparin kanssa työskentely on arvokasta, siinä oppii tarkkailemaan tilanteita ja kiinnittämään huomiota oikeisiin asioihin.”

Hyödyllisiä tilastoja ja tutkimuksia

[Nuorisobarometrit](https://tietoanuorista.fi/nuorisobarometri/) (tietoanuorista.fi/nuorisobarometri/)

[Nuorten elinolot -vuosikirjat](https://tietoanuorista.fi/julkaisut/nuorten-elinolot-vuosikirjat/) (tietoanuorista.fi/julkaisut/nuorten-elinolot-vuosikirjat/)

[Tietoa nuorista -indikaattorit](https://tietoanuorista.fi/indikaattorit/) (tietoanuorista.fi/indikaattorit/)

[Nuorisotilastot](https://nuorisotilastot.fi/) (nuorisotilastot.fi/)

[Youth Monitor](https://ec.europa.eu/youth/dashboard_en) (ec.europa.eu/youth/dashboard_en)

[Nuorisotutkimusseura](https://nuorisotutkimusseura.fi/) (nuorisotutkimusseura.fi/)

[Kansainvälisen nuorisopolitiikan Youth Wiki](https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/en/youthwiki) (eacea.ec.europa.eu/national-policies/en/youthwiki)

16. Mitä osaamista jalkautujiltanne edellytetään?

Johtaminen

”Esihenkilöiden olisi myös hyvä olla kartalla jalkautumisesta, vaikka tekemällä välillä vuoron tai kaksi mahdollisuuksien mukaan, tai käymällä säännöllisesti läpi tilanteita jalkautujien kanssa.”

Jalkautuva nuorisotyö tarvitsee toteutuakseen johtamista ja organisointia, joista vastaa esihenkilö. Hänen tehtävänä on turvata työn resurssit ja rakenteet sekä sopia ja edistää asioita eri tasoilla. Esihenkilö varmistaa, että jalkautuvasta nuorisotyöstä hankittu tieto välittyy tarpeen mukaan niin oman kuin muiden organisaatioiden eri tasoille. Tiivis yhteistyö alueen toimijoiden kanssa mahdollistaa jalkautuvan nuorisotyön avulla hankitun tiedon hyödyntämisen.

Esihenkilö on avainasemassa jalkautuvan nuorisotyön avulla hankitun tiedon hyödyntämisessä. Jalkautujien tapaan myös esihenkilöllä on oltava vahva tuntemus toiminta-alueesta ja siihen liittyvistä ilmiöistä. Esihenkilö vie ja vastaanottaa tietoa eri suuntiin. Hän muodostaa siltoja sekä verkostoja. Esihenkilön tehtävä on ennen kaikkea varmistaa, että tieto liikkuu ja sitä hyödynnetään. On hyvä sopia erikseen, välittääkö tietoa esihenkilö vai tietty nimetty jalkautuja. Näin toimien jalkautuvan nuorisotyön hoitaminen kentällä mahdollistuu ja kehittyy.

Esihenkilön keskeisin työväline on kasvokkain tapahtuva vuorovaikutus jalkautujien kanssa. Tästä syystä hänen on hyvä osallistua jalkautujien säännöllisiin palavereihin. Raporttien ja jalkautujien välisen WhatsApp-viestinnän seuraaminen mahdollistaa reaaliaikaisen palautteen ja tuen antamisen jalkautuville. Lisäksi esihenkilön kannattaa mahdollisuuksien mukaan jalkautua yhdessä jalkautujien kanssa.

Esihenkilön tulee keskustella säännöllisesti jalkautujien kanssa työhyvinvoinnista ja työturvallisuudesta, työn sisällöistä ja resursseista esimerkiksi seuraavien kysymysten avulla:

1. Työhyvinvointi ja -turvallisuus

Mitä kuuluu? Miten jaksat työssäsi? Mitä tukea ja apua odotat esihenkilöltä?

2. Työn sisältö

Mitä nuorille kuuluu? Toimiiko verkostoyhteistyö, miten sitä voisi kehittää? Miten voimme tukea tai edistää monialaista yhteistyötä? Minkälaisia haasteita tai onnistumisia olet kokenut?

3. Työn resurssit

Onko sinulla tarvittavat resurssit työn tekemiseen? Mitä tarvitset työsi tekemiseen? (Mukaillen Huoneentaulu: Esimies! Kysy näistä asioita etsivältä työntekijältä)

17. Minkälaiset ovat esihenkilön rooli, vastuut ja tehtävät jalkautuvassa nuorisotyössä?

Organisointi

Jalkautuvaa nuorisotyötä ohjaavat kunkin organisaation toimintaperiaatteet, aivan kuten muutakin nuorisotyötä. Tästä syystä johtamistyyleissä, esimerkiksi rakenteissa, tehtävänjaossa, vuorovaikutuksessa, työn seurannassa, kokouskäytännöissä ja päätöskäytännöissä on organisaatioiden kesken eroavaisuuksia.

Esihenkilö voi delegoida osan jalkautuvan nuorisotyön organisoinnista ja koordinoinnista nimetyille henkilölle tai tiimille. Nämä nimetyt henkilöt organisoivat työtä melko itsenäisesti, mutta silti vahvasti vuorovaikutuksessa esihenkilön kanssa. Kun työn delegointiin päädytään, esihenkilö ja tehtävään nimetty henkilö tai henkilöt sopivat työtettävän tarkemmista sisällöistä.

Nimetyt henkilöt voivat olla jalkautuminen, yhteyden pitäminen jalkautujiin, koulutuksista vastaaminen, uusien henkilöiden perehdyttäminen, alueen ja työn kokonaistilanteen hahmottaminen (jalkautuvien määrä, vallitsevat olot, ilmiöt, nuorten määrä ja kriittiset alueet). Nimetty henkilö voi vastata itsenäisesti tai yhdessä esihenkilön kanssa verkostoyhteistyöstä, kuten verkostojen rakentamisesta ja ylläpidosta, kokousten koolle kutumisesta, puheenjohtajana toimimisesta, kehittämisestä sekä viestinnän kokonaisuudesta.

18. Kuka tai ketkä vastaavat organisoinnista ja koordinoinnista?
Mitä tehtäviä heille kuuluu?

Jalkautujayhteisöt

”Saimme kuulla, että nuorten lasten joukko oli parveillut Helsingissä suunnitellen joukkotappelua erään metroaseman alueella. Jalkautuvan nuorisotyön edustajat olivat saaneet asiasta tiedon ja tiedottaneet siitä eteenpäin. Nuorisotyön toiminnan ja tiedottamisen ansiosta tilanne ei edennyt, eikä kukaan vahingoittunut. Läsnäolo ja ennakkointi tuottivat hyvän tuloksen.”

Jalkautuvan nuorisotyön määritelmän ja yleisten tavoitteiden mukaista jalkautuvaa nuorisotyötä toteutetaan Espoon, Helsingin ja Vantaan nuorisopalveluiden alueellisina jalkautumisina ja erillisten jalkautujayhteisöjen työmuodoin. Vuonna 2020 erillisiä jalkautujayhteisöjen työmuotoja olivat Helsingin Stadin jalkautuva nuorisotyö, Pääkaupunkiseudun Mopotoiminta sekä pääkaupunkiseudun Nuorisotyö raiteilla -hanke. Lisäksi toteutetaan rajattuun tarpeeseen perustuvia jalkautumisia, esimerkiksi nuorisotilojen lähijalkautumisia ja moniammatillisia, koulujen erityisnuorisotyöntekijöiden sekä kuraattoreiden kanssa toteutettavia jalkautumisia. Nuorten isot kokoontumiset

ja tapahtumat (esim. uusivuosi, vappu, koulujen päättäjäiset, nasutukset ja festivaalit) organisoidaan ja koordinoidaan erillisten suunnitelmien pohjalta.

Jalkautujayhteisöt jalkautuvat itsenäisesti, yhdessä keskenään sekä muiden toimijoiden kanssa. Resursseja yhdistämällä on mahdollista tuottaa vaikuttavampaa toimintaa. Jalkautumisia toteutetaan eri tilanteiden, teemojen ja tarpeiden mukaan yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Vuonna 2020 jalkautumisia toteutettiin muun muassa Espoon, Vantaan ja Helsingin nuorisopalveluiden, oppilaitosten, sosiaali-, terveys-, kirjasto-kulttuuri- ja liikuntapalveluiden, ennaltaehkäisevän päihdetyön, Itä- tai Länsi-Uudenmaan sekä Helsingin poliisilaitosten kanssa, turvallisuusalan yritysten ja eri järjestöjen kanssa.

Kaupunkien nuorisotyön lisäksi pääkaupunkiseudun alueilla jalkautuvat muutkin toimijat ja järjestöt. Esimerkiksi Aseman Lapset ry:llä ja evankelisuterilaisen kirkon erityisnuorisotyö Saappaalla ovat pitkät perinteet jalkautuvan nuorisotyön toteuttamisessa. Kyseiset toimijat toteuttavat jalkautumisia itsenäisesti sekä osin yhdessä kaupunkien nuorisotyön kanssa.

Järjestöjen toimintakyky on riippuvainen eri projekteista ja erillisistä rahoituksista, minkä vuoksi toimijoiden kartoitus on tehtävä säännöllisesti.

19. Minkä yhteistyötahojen kanssa toteutatte nuoria kohtaavat jalkautumiset?

Nuoruuden edunvalvonta

”Jalkautuvan nuorisotyön työntekijöistä minulla on pelkkää hyvää sanottavaa. He ovat puheillaan auttaneet minua ja tukeneet monissa elämän osa-alueissa. Heistä on aina ollut seuraksi, kun sille on ollut tarvetta.”

Tiedon hyödyntäminen

Jalkautuvan nuorisotyön avulla kerättyä tietoa voidaan hyödyntää työn kehittämisessä ja työn vaikuttavuuden näkyväksi tekemisessä. Hankitun tiedon avulla kokonaistilannekuva laajenee, jolloin pystytään paremmin ennakoimaan ja reagoimaan erilaisiin ilmiöihin. Jalkautumisessa hankittua tietoa voidaan hyödyntää yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa, nuoruuden edunvalvonnassa sekä nuorten elinolojen kehittämisessä.

Jalkautuvan nuorisotyön avulla tavoitetaan laaja ja moninainen joukko alueella asuvia ja pääsääntöisesti oleskelevia nuoria. Jalkautuvan nuorisotyön jalkautujat havainnoivat ja kartoittavat jatkuvasti nuorten elinoloja, tarpeita ja toiveita sekä heidän elämäänsä vaikuttavia ilmiöitä. Tätä tietoa jalkautujat hyödyntävät tukiessaan nuoren toimijuutta.

Jalkautuessa kohdataan nuoria, jotka eivät välttämättä ota aktiivisesti osaa yhteiskunnalliseen keskusteluun. Jalkautuvan nuorisotyön tehtävä on ohjata nuorta pohtimaan elämäänsä ja valintojaan sekä kertoa nuorille eri tavoista vaikuttaa asioihin.

Jalkautujien ja esihenkilöiden tehtävänä on tuoda nuorten ääni kuuluviin erilaisissa foorumeissa palveluiden tuottajille ja päättäjille. Esihenkilö tai nimetty henkilö vie jalkautujien tuottamaa tietoa eteenpäin paikallisesti, organisaatiossa, pääkaupunkiseudulla, valtakunnallisesti sekä kansainvälisesti.

Yhteiskunnallisessa keskustelussa on tärkeää ylläpitää nuorilähtöistä keskustelua. Tätä keskustelua jalkautujat pitävät yllä kohdatessaan alueen asukkaita, toimijoita, järjestysenvalvojia, elinkeinonharjoittajia ja heidän henkilöstöään. On hyvä keskustella aikuisten kanssa nuorten elämästä, siihen kuuluvista oikeuksista ja velvollisuuksista. Yhdenvertaisuuslain hengessä jalkautujat vaikuttavat sovittellevalla ja keskustelevalle työotteella esimerkiksi asenteisiin, jotka voivat mahdollisesti tuottaa syrjinnän kokemuksia nuorille. Tällä tavoin jalkautujat toimivat sillan rakentajina tai tulkkeina nuorten ja aikuisten välillä.

Jalkautumisissa hankitun tiedon avulla ymmärrys nuorten kokonaistilanteesta ja elinoloista laajentuu. Laajan kokonaistilanteen ymmärryksen avulla työtä voidaan kohdentaa ennakoivasti ja vastaamaan paremmin alueen tarpeisiin. Voidaan siis ajatella, että työ vaikuttaa nuorisotyön kustannustehokkuuteen, koska sen avulla huomioidaan kattavasti alueen nuorten tarpeet.

Verkostoyhteistyö

”Turvalvomme sai hyvää palautetta, koska sieltä oltiin oltu yhteydessä jalkautuvaan nuorisotyöhön. Lapsi oli matkustellut ympäriinsä metrossa, mikä oli herättänyt huomiota pitkän keston, toistuvuuden, ajankohdan ja henkilön iän suhteen. Lopulta selvisi, että kyseessä oli lapsi, joka fanitti metroa. Hän oli päässyt myös metron kyytiin ohjaamoon. Tässä kävi hyvin, ja huoli hälveni, mutta nuoren etua haluttiin varmistaa.”

Verkostoyhteistyön avulla saadaan tietoa jalkautuvaan nuorisotyöhön ja varmistetaan jalkautuvasta nuorisotyöstä hankitun tiedon välittyminen ja hyödyntäminen. Yhteistyöllä saavutetaan parempia tuloksia kuin yksin, toisten kanssa kilpailemalla tai toisistaan tietämättä.

Jalkautuvaa nuorisotyötä kohdennetaan eri menetelmillä ja toiminnoilla neljälle toteutustasolle. Nämä tasot ovat yksilö, lähisuhteet, paikallisyhteisö ja yhteiskunta. Yksilöllä tarkoitetaan yksittäistä nuorta. Lähisuhteisiin kuuluvat nuoren ystävyys-, pari- ja perhesuhteet.

Yksilötaso ja osittain lähisuhdetaso (kaverit) toteutuvat jokaisella jalkautumisvuorolla. Pitkäkestoista yksilö- ja lähisuhdetasojen työskentelyä vahvistetaan kohdennetulla työotteella sekä etsivällä nuorisotyöllä. Nuoren yksilöllisten tarpeiden ja tilanteiden mukaiset verkostot tukevat yksilö- ja lähisuhdetasolla tehtävää työtä. Jos jalkautuvan nuorisotyön resursseja kohdistetaan ainoastaan yksilö- ja lähisuhdetasolle, hukataan iso osa työn vaikuttamismahdollisuuksista.

Paikallis- ja yhteiskuntatason työtä kohdennetaan työryhmillä ja verkostotyöllä. Paikallisyhteisötasoon kuuluvat esimerkiksi yksittäiset alueen aikuiset ja nuoret, asuinalue- ja työyhteisöt sekä muut alueella toimivat tahot.

Työn yhteiskunnallisena tehtävänä on nuoria koskevan tiedon välittäminen alueen ja kaupungin eri organisaatioille ja päättäjille, sidosryhmille ja yhteistyötahoille. Yhteiskuntataso pitää sisällään päätöksenteon, joukkoviestinnän, yhteiskunnallisen keskustelun ja yleiseen mielipiteeseen vaikuttamisen. (Soikkeli & Warsell 2013).

Jalkautuvan nuorisotyön työmuodoilla on merkittävä rooli moniammatillisen yhteistyön sekä osaamisen kehittämisessä. Nuorisotoimen edustajat ovat kouluttaneet eri järjestöjen jäseniä jalkautuvaan nuorisotyöhön. Esimerkiksi Aseman Lapset ry on organisoinut ja kouluttanut pääkaupunkiseudulla lukuisia jalkautumisia.

Yksilö

- Nuori

Lähisuhteet

- Nuoren ystävät, pari- ja perhesuhteet

Paikallisyhteisö

- Alueelliset moniammatilliset työryhmät ja verkostot
- Työyhteisöt
- Organisaation sisäiset työryhmät
- Ulkoinen viestintä

Yhteiskunta

- Kaupunki- ja pääkaupunkiseututasoiset verkostot
- Valtakunnalliset verkostot
- Kansainvälinen verkostot ja yhteistyö
- Ulkoinen viestintä
- Yleinen mielipide
- Päätöksenteko

Kuva 5. Jalkautuvan nuorisotyön toteutustasot (ks. Soikkeli & Warsell 2013)

Pääkaupunkiseudun paikallis- ja yhteiskuntatasoon kohdistuvat työryhmät ja verkostot jakautuvat neljään vaikuttavuuden tasoon niiden toiminta-alueen mukaan. Vaikuttavuuden tasot ovat organisaatio-, alue-, kaupunki- ja pääkaupunkiseututaso. Kullakin kaupungilla on omat toimintatapansa ja rakenteensa muun muassa esihenkilöiden, työyhteisöjen, -ryhmien ja verkostojen kokoontumisten suhteen.

Alueellisia moniammatillisia verkostoja oli vuonna 2020 pääkaupunkiseudulla kymmeniä. Osa verkostoista palveli tietyllä asuinalueella tai kauppakeskuksen alueella toteutettavaa nuorisotyötä. Pääkaupunkitasoisia verkostoja vuonna 2020 olivat muun muassa Nuorisotyö raiteilla -verkosto, PKS mopotoiminnan verkosto, Ratatyöryhmä, jalkautuvan työn verkosto ja Walkers-bussin ohjausryhmä.

*”Rataryhmän palaverissa saimme hyvää tietoa yleisötapahtuman järjestämisestä ja nuorisotyön roolista siinä. Samoin kävimme läpi nuorisoon liittyviä ilmiöitä ja tilannekuvan. Oli helppo koota turva-
valvomon käyttöön koonti ja kuvausta siitä, miten nuorten kannalta asiat oli huomioitu – varsinkin, kun tiedossa oli, että tilaisuus kerää nuorta väkeä sekä itse tapahtumaan, mutta myös sen ympärille. Myös yksityisten turvallisuuspalveluiden edustajat olivat mukana. Kaikille syntyi hyvä kokonaiskuva asiasta ja toimeksiannosta tuotiin tietoa myös nuorisotyölle. Käytännön yhteistyön kautta tietoisuus ja arvostus eri toimijoita kohtaan on lisääntynyt.”*

Jalkautuvan nuorisotyön verkostojen toimijat edustivat vuonna 2020 muiden muassa Espoon, Vantaan ja Helsingin nuorisopalveluiden, oppilaitosten, sosiaali-, terveys-, kirjasto-, kulttuuri- ja liikuntapalveluiden sekä ennalta ehkäisevän päihdetyön toimijoita. Useissa verkostoissa oli mukana Aseman Lapset ry, evankelisluterilaisen kirkon erityisnuorisotyö Saapas, Itä- ja Länsi-Uudenmaan sekä Helsingin poliisilaitoksien eri toiminnot, turvallisuusalan yrityksiä, SPR, evankelisluterilaisen seurakunnan ja kaup-pakeskusten johdon henkilöstöä. Myös Väylävirasto, VR Group, Helsingin Seudun Liikenne ja lentoasemayhtiö Finavia Oyj toimivat verkostoissa.

Verkoston yhteistyötahoilla ja toimijoilla voi olla erilaisia rooleja ja tehtäviä. Paikallis- ja yhteiskuntatasolla toimivat verkostot poikkeavat toisistaan rakenteiltaan, tavoitteiltaan ja toiminta-alueiltaan, vaikka useassa verkostossa onkin samoja toimijoita. Tiedon liikkuminen eri tasojen välillä varmistuu, kun verkostot koostuvat sekä alueellisista että laajalla alueella vaikuttavista toimijoista. Verkostojen toimijoiden koostumus muovautuu alueiden, tilanteiden ja tarpeiden perusteella.

20. Millä keinoin kohdistatte jalkautuvan nuorisotyön eri toteutustasoihin?
21. Minkä nimisten työryhmien ja verkostojen avulla varmistatte tiedon välittymisen ja hyödyntämisen?
22. Mitkä yhteistyötahot kuuluvat verkostoihinne?
23. Millä muilla yhteistyötavoilla edistätte tiedon välittämistä ja hyödyntämistä (esim. viestintä, yhteiset jalkautumiset, nuorten eteenpäin ohjaus)?

Viestintä

”Kukaan ei tiedä mitään, ellei tietoa jaeta.”

Jalkautuvan nuorisotyön viestintä voidaan jakaa sisäiseen ja ulkoiseen viestintään. Kaikessa viestinnässä noudatetaan yleistä **tietosuoja-asetusta (GDPR)** sekä **tietosuojalakia**. Sisäisen ja ulkoisen viestinnän avulla vahvistetaan työn vaikuttavuutta.

Viestinnän kohteina voivat olla jalkautuvaa työtä toteuttava yhteisö, muut jalkautujat, alueen asukkaat, nuoret, esihenkilöt, linjajohto, erilaiset viranomaiset, verkostot, media, rahoittajat, turvallisuusalan yritykset sekä muut alueen yhteistyötahot, elinkeino-harjoittajat ja heidän henkilöstönsä. Näillä tahoilla voi olla jalkautuvassa nuorisotyössä erilaisia rooleja ja tehtäviä, jotka vaikuttavat siihen, kuuluvatko ne sisäiseen vai ulkoiseen viestintäryhmään.

Sisäisessä ja ulkoisessa viestinnässä hyödynnetään samoja välineitä eri sisällöin. Vuonna 2020 välineitä olivat kasvokkain tapahtuvat keskustelut, muistiot, puhelut, The Logbook -kirjaukset, Webropol-raportit, Teams, WhatsApp ja Snapchat sekä poliisin kanssa Threema-sovellus.

Viestintävälineiden kehittymistä on seurattava ja arvioitava aktiivisesti, jotta välineet tukevat työtä. Arvioinnin ja kehittämisen tukena voi käyttää eri arviointimalleja. Organisaatiot noudattavat kriisiviestinnän ohjeistuksia, joiden käyttöön otosta kukin toimija tiedottaa omien toimintatapojensa mukaan.

”Keskustan alueella tapahtuneet ilmiöt olivat aiheuttaneet huolta nuorten sekoittumisesta epätoivottavaan seuraan, jossa yhdistyi päihteet ja hyvin eri-ikäiset henkilöt. Tilannetta käsiteltiin yhteistyössä palaverissa. Iltaisin jalkautuva nuorisotyö ja järjestyksenvalvonta kumpikin huomioivat asian. Tietoa kartutettiin ja ilmiöistä keskusteltiin. Asioita käsiteltiin ja tietoa välitettiin viranomaisyhteistyössä ja eri toimijoiden kesken. Sisäisissä palaverissa syntyi tietoisuutta eri toimijoiden rooleista ja siitä, miten kannattaa toimia, kun huoli nuoren tilanteesta vuorokohtaisesti herää. Yhteistyöllä saatiin aikaan tietoisuutta ja vaikutusta tilanteeseen.”

Yhteiset tapaamiset, työparityöskentelyt ja jalkautuessa tapahtuvat toimijoiden väliset kohtaamiset mahdollistavat kasvokkain tapahtuvan viestinnän. Tapaamisten muistiot sekä kirjaukset erilaisiin ohjelmiin ja järjestelmiin mahdollistavat tiedonkulun myös henkilöille, jotka eivät ole reaaliaikaisesti tilanteissa läsnä.

Viestintäohjelmien ja järjestelmien toimivuudessa on eroja, jotka vaikuttavat niiden käytettävyyteen. WhatsApp-viestintä toimii parhaiten reaaliaikaisessa ja nopeassa viestinnässä, vaikka esimerkiksi poliisi ei voi virallisesti sen välityksellä viestiä. Jalkautumisvuoron aikana tapahtuva WhatsApp-viestintä toteutetaan yleensä rajatussa jalkautujayhteisön ryhmässä. Jalkautumisvuoron jälkeen viestitään tarpeenmukaisille tahoille. Toimijoiden on hyvä erikseen ja ennen jalkautumista päättää, minkä viestintävälineiden välityksellä ja keiden kanssa tietoa jaetaan.

”Meillä on Triplassa jalkautuvien, järjestyksenvalvonnan ja kauppa-keskuksen johdon kesken oma WA-ryhmä, jossa päivittäinen viestintä keskittyy sen hetken asioiden johtoon. Sen lisäksi pidämme yhteis-tapaamisia, joissa osanotto on laaja-alaista.”

24. Mitä viestintävälineitä käytätte sisäisessä viestinnässä?

Keiden kanssa ja mitä tietoa jaatte?

25. Mitä viestintävälineitä käytätte ulkoisessa viestinnässä?

Keiden kanssa ja mitä tietoa jaatte?

Seuranta, arviointi ja kehittäminen

Jalkautuvaa nuorisotyötä seurataan, arvioidaan ja kehitetään arkityön rinnalla, nuorten kanssa, työyhteisöissä, työryhmissä, verkostoissa, kaupunkitasoisesti itsenäisesti sekä yhdessä muiden kanssa. Toteutuksen aikana tasapainoillaan kahden vaatimuksen välillä: toteutetaan laadittua suunnitelmaa ja samanaikaisesti seurataan työn etenemistä sekä tehdään tarvittavia muutoksia ja korjausliikkeitä. (Soikkeli & Warsell 2013). Toteutuksen aikana ilmenee yleensä yllättäviä haasteita, jotka pyritään ratkaisemaan mahdollisimman nopeasti.

Raportoinnin sekä säännöllisten tiimi- ja työyhteisöpalavereiden yhteydessä seurataan työn sujuvuutta. Palavereissa käsitellään työssä kohdattuja tilanteita ja kehitetään toimintaa tarpeen mukaisesti. Nuorten kuuleminen arjessa on tärkeä osa kokonaisuutta, ja se vaikuttaa työn toteutukseen ja mahdollisiin suunnitelmien muutoksiin. Jalkautajat arvioivat ja kehittävät työtä jatkuvasti nuorten tilanteiden, tarpeiden sekä ilmiöiden pohjalta. Tästä syystä on tärkeää, että jalkautujilla ja esihenkilöillä on yhteinen ymmärrys siitä, minkälaisia päätöksiä jalkautajat voivat tehdä itsenäisesti.

Esihenkilö, jalkautajat ja organisaatio ovat aktiivisessa vuorovaikutuksessa keskenään. Lisäksi he keskustelevat säännöllisesti alueen kokonaistilanteesta. Keskusteluiden pohjalta kehitetään työtä ja tiedotetaan näistä muille jalkautujille. Kuukausittaista seuranta, arviointia ja kehittämistä toteutetaan myös työyhteisötasolla sekä esihenkilö- ja päällikkötasolla.

Seuranta, arviointi ja kehittäminen ovat luonnollinen osa työryhmä- ja verkostoyhteistyötä. Nuorten tilanteisiin sekä ilmiöihin vaikuttamista ja reagointia suunnitellaan yhdessä verkostojen kanssa, ja toimintatapoja kehitetään tilanteiden mukaisesti. Verkostoyhteistyössä tasapainoillaan eri tahojen strategioiden, tavoitteiden ja palvelulupausten välillä. Tärkeää verkostoyhteistyössä on se, että toimijoilla on riittävästi valtuutuksia tehdä päätöksiä. Työtä kehitetään myös kansallisesti etsivän nuorisotyön valtakunnallisilla päivillä ja kansainvälisen yhteistyön avulla.

Jalkautuvassa nuorisotyössä on hyvä toteuttaa kokonaisvaltainen arviointi ja kehittäminen ainakin kerran vuodessa. Arvioinnin perusteella työtä kehitetään laadukkaammaksi ja vastaamaan paremmin nuorten tarpeita.

Kehittämisessä voi hyödyntää PDCA-kehittämismallia. PDCA muodostuu englannin kielen sanoista *plan, do, check* ja *act*. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että toiminta aloitetaan suunnittelulla, jonka jälkeen toteutetaan jalkautuvaa työtä. Sitten pysähdytään arvioimaan tehtyä työtä ja suoritetaan tarpeelliset kehittämismuutokset uuteen suunnitelmaan. PDCA-mallissa ohjataan ajattelemaan kehittämistä jatkuvana prosessina, jossa tietyt toimenpiteet seuraavat aina toistaan.

PDCA-kehittämisessä kehittämiskohteet valitaan dokumentoidun toimintasuunnitelman ja jalkautuvan nuorisotyön raporttien pohjalta. Valinnan voi tehdä ongelmalähtöisesti, jolloin kehittämistoimenpiteillä pyritään lieventämään tai poistamaan jalkautuvan nuorisotyön heikkouksia. Valinnan voi tehdä myös vahvuuksien näkökulmasta. Tällöin kehittämistoimenpiteiden tavoitteena on turvata vahvuuksien hyödyntäminen jatkosakin. Arvioinnissa voidaan myös tarkastella laaditun suunnitelman toteutumista ja arvioida sitä, miltä osin suunnitelma on toteutunut, ja mikä on vaikuttanut toteutumiin.

26. Miten, milloin ja keiden kanssa seuraatte, arvioitte ja kehittäte jalkautuvaa nuorisotyötä?
27. Miten varmistatte, että olette huomioineet jalkautuvan nuorisotyön laajan kokonaisuuden?

Lait nuorten kohtaamistilanteissa

”Aina kun ammattilaisella herää huoli nuoren kehittymisen vaarantumisesta, ollaan yhteydessä lastensuojeluun.”

Lapsia ja nuoria suojaavat lait

Oikeudet, lait ja säännöt ovat laadittu kaikkien kansalaisten suojeluun. Jalkautuvassa nuorisotyössä ne antavat mahdollisuuden puuttua ongelmatilanteisiin ja turvata lapsille sekä nuorille merkityksellinen, hyvä elämä.

Lait ja säädökset antavat jalkautujille mahdollisuuden puuttua tilanteisiin, joissa nuoren kasvu, kehitys tai terveys on uhattuna. Erityisestä toimintaympäristöstä johtuen jalkautujilta vaaditaan poikkeuksellisen paljon sopimusten, lakien sekä kaupunkien ja muiden eri toimintaympäristöjen järjestyssääntöjen tuntemusta. Kyse on ammatillisesta vastuusta, joka velvoittaa puuttumaan ja saattamaan nuori tuen ja avun piiriin.

Ihmisoikeuksien kunnioittaminen kuuluu keskeisesti jalkautuvan nuorisotyön arvoihin. Kansainvälisiä ihmisoikeussopimuksia täydentää **perustuslaki**, jonka mukaan lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä, ja heidän tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti. Perustuslain lisäksi on lukuisia muita lakeja, jotka linkittyvät jalkautuvaan nuorisotyöhön.

Nuorisolaki ohjaa jalkautuvaa nuorisotyötä. **Lastensuojelulain** tavoitteena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. **Lapsen oikeuksien sopimus** on erityisesti lapsen tarpeet huomioiva ihmisoikeussopimus. Tässä sopimuksessa ”lapsella” tarkoitetaan jokaista alle 18-vuotiaasta henkilöä. Erityisen tärkeä osa lapsen oikeuksien sopimusta on sen kolmas artikla lapsen edun ensisijaisuudesta. Se velvoittaa huomioimaan lasta tai lapsia koskevassa päätöksenteossa aina ensisijaisesti lapsen edun. Aikuiset ovat vastuussa lapsen oikeuksien toteutumisesta.

Sosiaalihuoltolain tarkoituksena on edistää ja ylläpitää hyvinvointia sekä sosiaalista turvallisuutta; vähentää eriarvoisuutta ja edistää osallisuutta; turvata yhdenvertaisin perustein tarpeenmukaiset, riittävät ja laadukkaat sosiaalipalvelut ja muut hyvinvointia edistävät toimenpiteet sekä parantaa yhteistyötä sosiaalihuollon, kunnan eri toimialojen ja muiden toimijoiden välillä. Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista edistää asiakaslähtöisyyttä ja asiakassuhteen luottamuksellisuutta sekä asiakkaan oikeutta hyvään palveluun ja kohteluun sosiaalihuollossa.

Jalkautuessa on hyvä keskustella nuorten kanssa sopimuksista, lakeihin ja säädöksiin liittyvistä velvoitteista ja oikeuksista sekä niiden tarkoituksista. Keskustelu voi toisinaan käynnistyä nuorten aloitteesta tai jalkautujan havaitseman tilanteen tai tarpeen perusteella. Jo pelkkä muistutus siitä, että nuori on lain mukaan yhä lapsi, voi herättää arvokkaan keskustelun.

”Minulle on tärkeää, että pääsee puhumaan luotettaville aikuisille, jotka oikeasti välittävät nuorista ja tahtovat auttaa, jos on jotain hätänä.”

Nuorten tietämystä eri lakien sisällöistä voidaan lisätä keskustelemalla ja tutustumalla yhdessä lasten oikeuksiin, lakeihin ja niiden tarkoituksiin. Nuorten kanssa voi keskustella esimerkiksi **teräaselaista**, joka kieltää teräaseiden kuljettamisen julkisissa tiloissa. **Yhdenvertaisuuslain** hengessä esimerkiksi ääriliikehdintään osallistuvien nuorten kanssa on hyvä rakentaa luottamuksellista suhdetta ja samaan aikaan pyrkiä puuttumaan syrjivään kielenkäyttöön ja rasismiin. On tärkeää osoittaa nuorelle, että hänet hyväksytään, vaikka hänen syrjivä käytöksensä ei ole hyväksyttävää.

Lait mahdollistavat nuoren tuen ja avun. Ne kertovat, mikä on oikein ja väärin, mutta ne eivät ole käytännössä aina aukottomia tai itsestään selviä. Jalkautajat eivät voi välttää vallan käyttöä, mutta toiminnan läpinäkyvyyttä ja yhteistyötä voidaan lisätä. On tärkeää keskustella yhdessä jalkautujayhteisön ja organisaation kanssa siitä, miten erilaiset lait ja ohjeistukset toteutuvat ja näkyvät käytännössä. Jalkautuessa toimitaan aina tilanteen vaatimalla tavalla, mutta käytännössä toimintamalleja on monia, ja kaikkiin työssä kohdattuihin tilanteisiin ei ole mahdollista laatia ennakoon yhteisiä toimintaohjeita. Tämä ei saa kuitenkaan olla este puuttumiselle. Epäselvissä tilanteissa otetaan yhteyttä tarpeen mukaan joko omaan esihenkilöön tai toiminnasta vastaavaan johdon edustajaan, sosiaali- ja kriisipäivystykseen tai hätäkeskukseen.

Linkit

[Ihmisoikeudet](https://ihmisoikeudet.net/) (ihmisoikeudet.net/)

[Yleissopimus lapsen oikeuksista](https://lapsenoikeudet.fi/lapsen-oikeuksien-sopimus-turvaa-lasten-ihmisoikeudet/)

(lapsenoikeudet.fi/lapsen-oikeuksien-sopimus-turvaa-lasten-ihmisoikeudet/)

Yhdenvertaisuus

”Ei saa olettaa, pitää muistaa muun muassa sateenkaari-sensitiivisyys.”

Yhdenvertaisuuslain tarkoituksena on edistää yhdenvertaisuutta, ehkäistä syrjintää ja tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeusturvaa. Ketään ei saa syrjiä minkään henkilöön liittyvän ominaisuuden tai piirteen – esimerkiksi iän, alkuperän, kansallisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammatinharjoittamistoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun syyn perusteella. Sukupuoleen perustuvan syrjinnän kiellosta ja sukupuolten välisen tasa-arvon edistämisestä säädetään erikseen naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetussa laissa.

Yhdenvertaisuutta edistetään jalkautuvassa nuorisotyössä yksittäisten alueen aikuisten ja nuorten, asuinalue- ja työyhteisöjen sekä muiden alueella toimivien tahojen kanssa. Syrjivää käytöstä ilmenee toisinaan jalkautumisessa kohdattavien nuorten taholta esimerkiksi syrjivänä ja rastisena puheena, tai siihen voi syyllistyä joku aikuinen. Jalkautujat puuttuvat näihin tilanteisiin kasvatuksen ammattilaisina. Optimaalisessa tilanteessa jalkautujapari keskustelee yhdessä syrjivään käytökseen syyllistyneen kanssa asiasta. Jos tilanne muuttuu sanallisesti tai muutoin uhkaavaksi, työparin on paras vetäytyä tilanteesta.

Sananvapaus ja vähemmistöryhmien oikeudet voivat olla toisinaan ristiriidassa keskenään. Tällainen tilanne voi syntyä esimerkiksi silloin, kun joku esittää vähemmistöryhmästä loukkaavan yleistyksen, joka on tulkittavissa vihapuheeksi. Tällöin vastakkain ovat sanan- ja mielipiteenvapaus sekä vähemmistöjen oikeudet. Sananvapaudella on kuitenkin rajansa. Sen nojalla ei saa uhata tai loukata muiden ihmisten tai ihmisryhmien keskeisiä oikeuksia taikka ihmisarvoa. Suomessa vihapuhe voi rikoslain mukaan tulla rangaistavaksi, jos se nähdään kiihottamisena tiettyä kansanryhmää vastaan.

Lastensuojelu ja ilmoitusvelvollisuus

”Jalkautuva nuorisotyö on ollut apuna monissa tilanteissa, ja aina on saanut tukea ja neuvoja, kun on tarvinnut.”

Lastensuojelu lähtee lapsen tarpeista, ja lapsen edun turvaaminen on sen tärkein periaate. Jokainen lasta koskeva päätös tai ratkaisu on tehtävä niin, että se on perusteltu lapsen näkökulmasta. (Lastensuojelun käsikirja 2020).

”Tapasimme jalkautuessa nuoren, joka oli keliin nähden pukeutunut hyvin vähiin vaatteisiin. Nuori oli yksin, ja menimme juttelemaan hänelle. Halusimme varmistaa, mikä nuoren tilanne oli esimerkiksi päihtymisen varalta. Nuori ei ollut päihtynyt, mutta eksyksissä itselleen vieraammalla alueella. Nuori oli matkalla kotiin, mutta ei löytänyt juna-asemalle, joten tarjosimme seuraamme ja menimme muutaman junapysäkin verran matkaa yhdessä. Nuori ilahtui seurastamme ja kertoi ettei ole käynyt koulussa lainkaan poikkeusaikana. Hän kertoi myös, että kotona on haasteita. Annoimme nuorelle numeron jatkojutustelua ajatellen. Nuoren poistuttua pohdimme jalkautumisparin kanssa huoli-ilmoituksen tekemisestä lastensuojeluun. Emme tulleet loppupäätökseen asiasta, eikä ilmoitustakaan tehty. Nuoreen ei saatu enää yhteyttä.”

Lastensuojelulain mukaan nuorisotoimi on velvollinen ilmoittamaan kunnan sosiaali- huollosta vastaavalle toimielimelle (kuten lastensuojeluun tai sosiaalityöntekijälle) lapsesta, jonka olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää mahdollisesti lastensuojelun tarpeen selvittämistä. Lastensuojeluilmoituksen voi tehdä lapsesta, eli alle 18-vuotiaasta (lastensuojelulaissa lapsena pidetään alle 18-vuotiaasta, ja nuorena 18–24-vuotiaasta).

Ilmoitusvelvollisuus lastensuojelulle on sillä työntekijällä, joka huolen on havainnut. Kyseessä on henkilön oma arvio siitä, tulisiko tilanteessa selvittää lapsen lastensuojelun tarve. Vastuuta ilmoituksen tekemisestä ei voi siirtää toiselle työntekijälle. Ilmoitus tehdään niillä tunnistettavilla tiedoilla, jotka nuoresta on saatavilla. Täsmällisten tietojen puute ei oikeuta siihen, että ilmoitus jätetään tekemättä.

Ilmoitusvelvollisuus pätee silloinkin, jos ilmoitusvelvollinen taho tietää varmuudella kyseisen lapsen tai perheen olevan jo lastensuojelun asiakkaana. Ilmoitus ei tällöin käynnistä uuden lastensuojelutarpeen arvion tekemistä, mutta se voi johtaa nuoren tilanteen uudelleen arviointiin ja mahdollisesti kiireellisesti toteutettaviin toimenpiteisiin. Epävarmassa tilanteessa lastensuojelua voi konsultoida puhelimitse ennen kirjallisen ilmoituksen tekemistä.

Ilmoitusvelvollisilla ei ole lain mukaan harkintavaltaa, jonka perusteella he olisivat oikeutettuja siirtämään lastensuojeluilmoituksen tekemistä mistään syystä. Jalkautujan on luotettava muiden ammattilaisten ammattitaitoon ja ammatilliseen vastuuseen, eikä hänen tule ottaa hoidettavakseen tehtäviä, jotka kuuluvat lastensuojelulle tai muille viranomaisille. Esimerkiksi arvio siitä, johtaako lastensuojeluilmoitus kiireellisiin toimenpiteisiin, kuuluu sosiaalihuollon ammattilaisille.

Avoimuus ja läpinäkyvyys tarkoittavat lastensuojeluilmoituksen tekemisessä sitä, että jalkautuja ilmaisee nuorelle heränneen huolensa. Nuorelle kerrotaan, että ilmoitus tehdään, koska huoli koskee juuri hänen hyvinvointiaan. Lastensuojeluilmoituksen voi tehdä myös yhdessä nuoren kanssa.

On tilanteita, jolloin ilmoituksesta ei välittömästi pystytä kertomaan nuorelle. Tällainen tilanne saattaa syntyä, jos nuori esimerkiksi poistuu paikalta tai nuoren päihtymys estää asiasta keskustelun. Edellä mainitut tilanteet eivät estä ilmoituksen tekemistä, koska huoli nuoresta on herännyt. Asia otetaan nuoren kanssa puheeksi seuraavalla kerralla, kun hänet kohdataan.

Lastensuojeluilmoituksen yhteydessä jalkautajat ottavat yhteyttä myös nuoren kasvatusvastuussa oleviin huoltajiin. Tietyissä erityistilanteissa huoltajiin ei oteta yhteyttä ennen kuin sosiaali- ja kriisipäivystys antavat siihen luvan. Edellä mainittu erityistilanne voi syntyä esimerkiksi, kun nuori kohdataan päihtyneenä. Jalkautujilla saattaa olla oletus tai pelko, että jalkautujan, lastensuojelun ja poliisin yhteydenotto perheeseen johtaa nuoren kaltoinkohteluun. Oletus voi perustua esimerkiksi nuoren taustaan. Ilmoitusvelvollisuutta ei kuitenkaan voida laiminlyödä perheen oletetun reaktion perusteella, sillä kaltoinkohtelun uhka edellyttää nimenomaan lastensuojeluilmoituksen tekemistä.

Erityinen tilanne voi liittyä myös muuhun nuoreen kohdistuneeseen rikosepäilyyn (esimerkiksi väkivalta tai sen uhka aikuisen, kodin tai huoltajan toimesta). Mikäli tilanne uhkaa välittömästi nuoren terveyttä tai henkeä, ilmoitetaan siitä hätänumeroon. Muissa erityistilanteissa otetaan ensin yhteyttä sosiaaliviranomaiseen, ja virka-ajan ulkopuolella sosiaali- ja kriisipäivystykseen. Tärkeää on välittää tieto nuoren mahdol-

lisesta uhasta mahdollisimman nopeasti eteenpäin. Tämän jälkeen toimitaan saatujen ohjeiden mukaisesti. Tällaisissa tapauksissa huoltajalle ilmoitetaan tehdystä lastensuojeluilmoituksesta vain, jos sosiaali- ja kriisipäivystys antaa siihen luvan. Lastensuojelu voi haluta jututtaa nuorta ennen kuin huoltajat saavat tiedon asiasta. Tällöin vastuu tilanteen etenemisestä on lastensuojelulla, ja he vievät tiedon asiasta huoltajalle.

Avustamisvelvollisuus

Poliisilaissa säädetään **avustamisvelvollisuudesta**, mikä tarkoittaa, että jokainen on velvollinen päällystään kuuluvan poliisivirkailijan määräyksestä avustamaan poliisia hengenvaarassa olevan kadonneen etsimisessä, ihmishengen pelastamisessa, loukkaantuneen auttamisessa sekä huomattavan omaisuus- tai ympäristövahingon torjumisessa. **Järjestyslain** tarkoituksena on edistää yleistä järjestystä ja turvallisuutta.

Seuraavassa esimerkissä jalkautajat rauhoittavat tilannetta, kun poliisi suorittaa virka-apupyynnön liittyvää tehtävää.

”Aluksi nuori näytti lähtevän poliisien mukaan ihan rauhallisesti, mutta tilanteen valjetessa paremmin nuorelle, alkoi hän vastustaa poliiseja kovasti. Nuoren kavereita ja muita nuoria oli paikalla runsaasti (useita kymmeniä) seuraamassa tilannetta. Nuoret olivat tuohtuneita tilanteesta ja alkoivat puolustaa nuorta, jolloin menimme nuorten keskelle rauhoittamaan tilannetta. Sivusta seuranneet aikuiset ihmettelivät tilannetta, ja jouduimme rauhoittelemaan myös heitä. Poliisit itse keskittyivät hatkalaiseen nuoreen ja asian hoitamiseen hänen kanssaan. Miten tällaisessa tilanteessa pitäisi toimia?”

Kun poliisi on paikalla, he hoitavat ja koordinoivat tilannetta. Kuvauksen perusteella poliisi ei ollut määrännyt jalkautujia avustamaan tehtävässä. Jalkautajat voivat ilmoittaa tilanteesta esimerkiksi järjestyksenvälvoijille, joiden tehtävä on varmistaa, että yleinen järjestys ja turvallisuus toteutuu määrätyllä alueella. Kuvatussa tilanteessa jalkautujien on ennen kaikkea huolehdittava omasta turvallisuudesta ja annettava poliisin hoitaa oma työnsä. Jos poliisi olisi esittänyt jalkautujille poliisilakiin perustuvan avustamis määräyksen, tilanne olisi ollut toisenlainen.

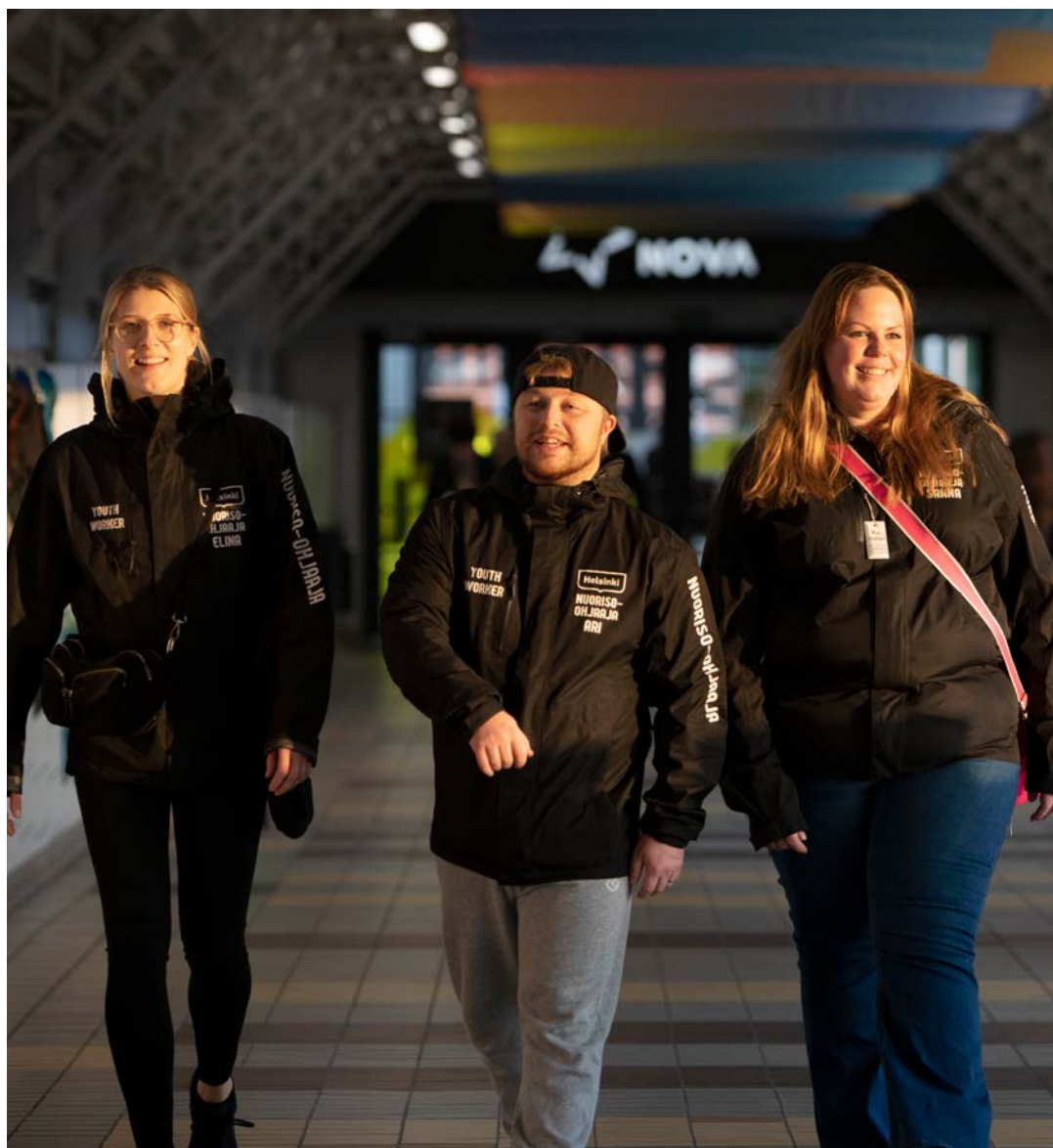
Tiedon jakaminen

Tietosuoja-asetus on henkilötietojen käsittelyä säätelevä laki, jota sovelletaan kaikissa EU-maissa. Tietosuojalaki täsmentää ja täydentää tietosuoja-asetusta. **Julkisuuslaissa** säädetään muun muassa salassa pidettävistä tiedoista ja vaitiolovelvollisuudesta.

Jalkautujien on huomioitava toiminnassaan tietosuojalainsäädäntö. Jalkautujille kerätty nuorista ja nuorten ryhmistä paljon yksilöityä tietoa, kuten henkilötietoja ja hiljaista tietoa. Vuonna 2020 jalkautujilla ei ollut vielä käytössä välinettä, minkä avulla nuorten yksilöityä ja tunnistettavia tietoja olisi voitu dokumentoida.

Jalkautujat eivät saa kerätä mitään sellaista tietoa, mikä ei ole nuoren edun mukaisen työskentelyn näkökulmasta olennaista. Jalkautujien pitää noudattaa erityistä tarkkuutta raportoinnin kirjausten yhteydessä sekä sisäisessä ja ulkoisessa viestinnässä. Raportoinnissa kirjaukset tehdään tunnistamattomilla tiedoilla, ja luottamukselliset sähköpostit lähetetään suojattuina.

Tärkeää on varmistaa, että käytössä olevat rakenteet varmistavat työturvallisuuden, tiedon jakamisen ja nuoren edun mukaisen toiminnan. Organisaation toimivat rakenteet ja käytännöt mahdollistavat luottamuksellisenkin tiedon jakamisen ja siirtämisen niin jalkautujayhteisön kuin nuorten edun mukaisesti.

Konfliktitilanteet

Espoon, Helsingin ja Vantaa nuorisopalvelut ovat linjanneet, että nuorten välisiin konflikteihin voi puuttua sanallisesti, muttei fyysisesti. Voimakkaan äänen käyttö on todettu tehokkaaksi tavaksi estää tilanteen muuttuminen fyysiseksi. Väkivaltatilanteissa jalkautajat eivät koskaan mene fyysisesti väliin, vaikka nuori olisikin tuttu, sillä kärjistyneissä tilanteissa ei voi tietää, miten nuori reagoi.

Konfliktitilanteissa ollaan aina yhteydessä hätäkeskukseen ja paikalliseen järjestyksenvalvontaan. Väkivaltainen tilanne pyritään rauhoittamaan sanallisesti, ja tilanteen osapuolet saatetaan erilleen rauhanomaisesti. Työparin on kommunikoidava aktiivisesti, jotta kumpikaan jalkautujista ei joudu ikävään tai turvallisuutta uhkaavaan tilanteeseen. Väkivallan uhria ei päästetä lähtemään tilanteesta pois yksin, vaan pyritään saamaan huoltaja hakemaan uhri. Huoltajaa kehoitetaan varmuuden vuoksi käyttämään uhri lääkäriä. Huoltajia neuvotaan tekemään tilanteesta rikosilmoitus, ja heitä autetaan toimenpiteissä tarvittaessa. Jalkautajat tekevät kohtaamistaan väkivaltatilanteista aina lastensuojeluilmoituksen.

”Olemme kolmen hengen tiiminä jalkautumassa nuorison suosimassa puistossa, kello lähentelee puolta yötä. Puistoon on pakkautunut runsaasti juhlatuulella olevaa nuorisoa. Hulinaa, huutoa, juoksentelua, naurua. Erilaisia alkoholijuomia sisältäviä pulloja kallistellaan kohden janoisia huulia, ja aina välillä kannabiksen vieno tuoksu leijailee nenään. Jututtamamme poliisi arveli aiemmin, että väen paljoudesta ja nuorten päihteiden käytöstä johtuen puisto tullaan tyhjentämään aivan pian, mutta poliisi ei ainakaan vielä ole aloittanut toimenpiteitä. Meillä on pieni huoli tilanteen kaoottisuudesta. Jalkautujien huomio vaihtaa kohdetta jatkuvasti kymmenien potentiaalisten tilanteiden välillä, joita olosuhteet tarjoilevat liiaksi saakka. Äkkiä huomioni kiinnittyy lähellä olevaan nuoreen, joka nostaa kätensä nyrkkeily-asentoon ja pyrkii lyömään toista nuorta. En ehdi ajatella sitä, miten meitä on tällaisten tilanteiden varalta ohjeistettu, vaan toimin ennen kuin ajattelen. Siirryn nuorten väliin meuhkaten äänekkäästi 'HEI HEI HEI NYT!', ja tartun lyöjää olkapäästä. Nuoret vaikuttavat yllättyneiltä, ja tilanne päättyy yhtä nopeasti, kuin se alkoi. Nuoret selittävät olevansa kavereita, eikä kyseessä ollut oikea tappelu, vaan vain leikkiä. Toinen nuorista selittää tämän kahteenkin kertaan, hän taisi vähän säikähtää äkillistä puuttumistani tilanteeseen. Sanon jotain, joka rauhoittaa tilanteen, ja toivotamme toisillemme hyvää viikonloppua.”

Nuorisotyöntekijä ei ole velvollinen asettumaan keskelle tappelua. **Rikoslain** mukaan hätävarjelu on sallittua ainoastaan tietyissä poikkeustilanteissa, kuten välittömän fyysisen uhan torjumiseksi. Tämän **hätävarjelupykälän** perusteella tappelun väliin meneminen voidaan lain mukaan periaatteessa oikeuttaa, vaikka nuorisolaissa ei säädetä voimakeinojen käytöstä. Riskinä kuitenkin on, että työntekijä satuttaa itsensä tai voi joutua juridisiin ongelmiin. Espoon, Helsingin ja Vantaan nuorisopalvelut ovat linjanneet, että nuorten välisiin konflikteihin ei koskaan puututa fyysisesti.

Luvaton poissaolo

”Kohtasimme jalkautumisen aikana laitoksesta hatkassa olleen nuoren. Tieto hatkalaisesta oli tullut meille x kautta, mutta tietoa siitä, oliko nuoresta tehty virka-apupyynnöä, ei ollut. Soitimme ensin esimiehellemme ja selvitimme yhdessä nuoren kotikuntaa ja virka-apupyynnöä eri paikoista. Lopulta virka-apupyynnön selvittyä hätäkeskuksesta lähetettiin paikalle poliisipartio. Partio soitti meille lähistöllä ollessaan, ja kerroimme heille tarkasti nuoren tuntomerkit ja missä olimme nuoren kanssa. Meille jäi päällimmäisenä mieleen se, miten toimia parhaiten tilanteessa, jossa meillä on tieto hatkalaisesta, mutta virka-apupyynnöstä ei ole tietoa tai sitä ei ole tehty.”

Jalkautujat kohtaavat työssään nuoria, jotka ovat luvatta poissa sijaishuollosta eli ”hatkassa”. Tieto hatkassa olosta saattaa lipsahtaa nuorelta itseltään, tämän kavereilta, tai tieto voi tulla yhteistyötaholta taikka nuoren huoltajalta.

Hatkassa olon aikana nuorta uhkaavat tekijät voivat liittyä alkoholiin ja huumausaineisiin, rikolliseen ja väkivaltaiseen käytökseen, vastikkeelliseen seksiin, seksuaaliseen tekoon painostamiseen, raiskauksen uhriksi joutumiseen, itsensä vahingoittamiseen ja nuoren pahoinpitelyyn. Uhkien toteutumiseen vaikuttavat muun muassa luvattoman poissaolon takana olevat syyt ja sen kesto. (Lehtonen & Telén 2020). Tärkeää on saada nuori mahdollisimman nopeasti takaisin tuen piiriin. Jalkautujien kokemusten perusteella viranomaisten vaitiolovelvollisuus, tietosuojalainsäädäntö sekä viranomaisten epäselvät vastuu- ja työtehtävät voivat kuitenkin estää tai hidastaa nuoren luvattoman poissaolon päättymistä.

Sosiaalihuollon viranomainen voi tehdä tarpeen vaatiessa virka-apupyynnön poliisille koskien hatkassa olevaa nuorta. Tietosuoja-asetuksen mukaan henkilötiedot tulee kerätä tiettyyn käyttötarkoitukseen, ja tietoja ei tule käsitellä tästä tarkoituksesta poikkeavalla tavalla. Esimerkiksi sosiaalihuolto kerää tietoja asiakkaista omien tehtävien suorittamiseen, kun taas nuorisopalvelut kerää tietoja nuorisotyöhön. Vaikka näillä tehtävillä on käytännössä liittymäkohtia, kukin viranomainen suorittaa omaa tehtäväänsä. Nuorisopalveluille ei ole säädetty mitään erityisiä tiedonsaantioikeuksia toisilta viranomaisilta (etsivää nuorisotyötä koskevia pykälä lukuun ottamatta). Tiedot ovat usein salassa pidettäviä, ja niiden vaihtaminen voi olla ristiriidassa tietosuoja-asetuksen ja toimintaa koskevan erityislainsäädännön sekä salassapitovelvollisuuden kanssa.

Koska nuorisopalveluilla ei ole osaa virka-apupyynnöprosessissa, nuorisopalvelut eivät yleensä saa virka-apupyynnöstä tietoa.

Toisinaan nuoren huoltaja saattaa pyytää jalkautujia jakamaan hatkalaisen kuvaa tai muita tunnistettavia tietoja muille aikuisille. Tämä ei kuitenkaan ole yleensä mahdollista, koska tunnistettavat tiedot ovat salassa pidettäviä. Jalkautajat eivät myöskään voi olla aina täysin varmoja, onko kyseessä todella alaikäisen laillinen huoltaja. Vaikka kyseessä olisi laillinen huoltaja, on alaikäiselläkin iän ja kehitystason mukainen oikeus itse päättää tietojensa käsittelystä. Esimerkiksi **hallintolain** mukaan viisitoista vuotta täyttäneellä alaikäisellä ja hänen huoltajallaan tai muulla laillisella edustajalla on kummallakin oikeus erikseen käyttää puhevaltaa asiassa, joka koskee alaikäisen henkilökohtaista etua tai oikeutta. Nuoren tietojen jakamisesta on syytä kehottaa toiveen esittänyttä henkilöä olemaan yhteydessä lastensuojeluun tai poliisiin.

”Kauppakeskuksen järjestyksenvalvonta sai kyselyn nuoresta henkilöstä, joka oli karannut lastenkodista, ja hänen oletettiin tulleen pääkaupunkiseudulle. Järjestyksenvalvonta oli jo aiemmin kiinnittänyt huomiota epäilyttävästi käyttäytyvään nuoreen ja käynyt säännöllisesti varmistamassa, että tällä oli kaikki hyvin. Tiedot ilmoitettiin hätäkeskukseen, ja poliisipartio tuli paikalle hakemaan nuoren kotiin. Tilanteen tärkeimpänä ratkaisijana pidettiin avointa ja hyvää keskusteluyhteyttä poliisin ennalta estävän ja kauppakeskuksen järjestyksenvalvonnan välillä.”

Päihtyneen nuoren kohtaaminen

Jos epäilet, että kohtaamasi nuori on päihtynyt, jututa nuorta. Kerro nuorelle, mitä näet, havaitset ja huomioit. Selvitä nuoren ikä. Keskustele nuoren kanssa hänen hyvinvointiinsa ja terveyteensä vaikuttavista tekijöistä, kuten päihtymystilasta, käytetystä päihteestä ja käytön toistuvuudesta.

Nuoren kokonaistilanteen vakavuuden perusteella tehdään tarvittavat toimenpiteet ja yhteydenotot esimerkiksi huoltajaan, ambulanssiin ja poliisiin. Tilanteen vakavuudesta riippuen konsultoidaan lastensuojelua tai ollaan yhteydessä hätäkeskukseen. Kriisipäivystystä konsultoidaan, jos on epävarmuutta, miten toimia.

Päihtyneen nuoren kanssa ei välttämättä ole hedelmällistä käydä keskustelua päihteen käytöstä. Syvempi keskustelu käydään, kun nuori kohdataan seuraavan kerran vähemmän päihtyneenä tai selvänä. Päihtyneestä nuoresta tehdään lastensuojeluilmoitus.

28. Miten toimitte kun

- havainnoitte nuoren toiminnassa jotakin myönteistä (esim. miellyttävä käytös, positiivinen muutos)?
- jos kohtaatte liian nuoren liian myöhään liikkeellä (mikä on yleensäkin liian nuori ja liian myöhään)?
- jos kohtaatte nuoren päihtyneenä?
- jos huomaatte jotakin muuta nuoren kasvua, kehitystä tai terveyttä vaarantavaa toimintaa (esim. nuori selkeästi vanhempien ihmisten tai päihteiden käyttäjien seurassa)?
- jos havaitsette vihapuhetta?
- jos saatte tiedon esim. nuorten suunnittelemaasta tappelusta?

29. Millaisia muita haastavia tilanteita saatatte kohdata, ja kuinka toimitte niissä?

Työturvallisuus ja -hyvinvointi

”Kun on hyvä porukka, positiivinen henki ja asenne, jalkautuminen on mukavaa, vaikka työ onkin välillä raskasta.”

Työturvallisuus kokonaisuutena

Työntekijöiden turvallisuus on jalkautuvan työn peruslähtökohta. Jalkautuvan nuorisotyön psyykkinen ja fyysinen työturvallisuus muodostuu laajasta kokonaisuudesta. Siihen vaikuttavat niin yksilöiden kuin koko organisaation osaaminen jalkautumisen kaikissa osa-alueissa. Tärkeintä työssä on ennakointi ja suunnitelmallisuus. Jalkautujayhteisön työturvallisuus varmistetaan toimintasuunnitelmalla, joka sisältää toimintaohjeet työturvallisuuteen liittyvistä tilanteista ja niiden ennakoinnista.

Jalkautujia suojaa myös **työturvallisuuslaki**, jonka tarkoituksena on parantaa työympäristöä ja -olosuhteita työntekijöiden työkyvyn turvaamiseksi. Lisäksi sen on määrä ehkäistä työtapaturmia, ammattitauteja ja muita työstä ja työympäristöstä johtuvia fyysisen tai henkisen terveyden haittoja.

Rauhallisuus, havainnointi ja ennakointi mahdollistavat turvallisen jalkautumisen. Kohtaamisten aikana huomioidaan sekä työparin että nuoren tai nuorten ryhmän fyysinen ja psyykkinen turvallisuus sekä havainnoidaan jatkuvasti työn fyysistä ympäristöä. Nopeasti muuttuvissa tilanteissa saattaa kuitenkin ilmetä yllättäen työturvallisuutta uhkaavia tekijöitä. Jalkautujan on luotettava omaan ja työparin harkintaan tehdessään luovia ja nopeita ratkaisuja.

Uhkaavissa tilanteissa käytetään ennalta sovittua turvasanaa ja vetäydytään tilanteesta. Mikäli tilanne uhkaa terveyttä tai henkeä, ilmoitetaan siitä välittömästi hätänumeroon. Tilanne puretaan työparin kanssa, ja sen jälkeen edetään organisaation ohjeiden mukaan. Kaikista turvallisuuspoikkeamista tehdään ilmoitus organisaation turvallisuusohjelmaan.

Jalkautuvassa nuorisotyössä tulee keskustella ennakkoon tilanteista, joiden oletetaan uhkaavan työturvallisuutta. Toimintaohjeet on hyvä laatia ainakin nuorten välisten tapeluiden ja syrjivän tai hyökkäävän käytöksen varalle.

30. Minkälaisia työturvallisuuteen liittyviä tilanteita saatatte kohdata, ja miten niissä toimitte?

Työhyvinvointi

Jalkautuvassa työssä kohdatut tilanteet, nuorten tarinat ja työskentely-ympäristö voivat haastaa paikoin jalkautujan työssä jaksamista ja hyvinvointia. Työhyvinvointia tukevien rakenteiden luominen on ensisijaisesti organisaation ja esihenkilön tehtävä, mutta osa vastuusta kuuluu myös jalkautujalle. Mahdollisten havaittujen puutteiden ja haasteiden puheeksi ottaminen on jalkautujan tehtävä. Työturvallisuuslain mukaan työntekijän on viipymättä ilmoitettava työnantajalle ja työsuojeluvaltuutetulle työssä havaitsemistaan vioista ja puutteellisuuksista, jotka voivat uhata työntekijöiden turvallisuutta tai terveyttä.

Työhyvinvointia tukevia rakenteita ovat esimerkiksi toimintasuunnitelman selkeyttäminen, esihenkilön koulutus jalkautuvan nuorisotyön johtamiseen ja sisältöihin, jalkautujan osaamisen vahvistaminen ja työnkuvan selkeyttäminen, työpari- ja tiimityöskentely, vertaistapaamiset, verkostoyhteistyö, työssä kohdattujen tilanteiden purku ja reflektio, perehdytys ja tarpeen mukainen työnohjaus.

Tiivis ja toimiva lähiesihenkilötyö ja säännölliset tiimipalaverit ennalta estävät ja vähentävät työn psyykkistä ja fyysistä kuormitusta. Jalkautumisen aikana kohdattujen tilanteiden ja tunteiden käsittely tapahtuu jalkautuessa työparin kanssa, myöhemmin raportoinnin yhteydessä sekä tarvittaessa esihenkilön kanssa.

Jalkautumisen reflektoinneilla ja raporteilla on kolme tehtävää:

1. Tukea työtehtävään orientoitumista ja toimintaympäristöön tutustumista.
2. Auttaa kertaamaan tapahtumia jalkautumisvuoron päättyessä sekä tiedostamaan mitkä asiat vaativat jatkotoimenpiteitä.
3. Mahdollistaa työssä kohdattujen tilanteiden ja tunteiden purkamisen ja vahvistaa siten työhyvinvointia.

Työvuoron aikana jalkautujilla on tiedossa esihenkilö, jolta saa tarvittaessa tukea. Poikkeukselliset ja akuutit asiat käsitellään esihenkilön kanssa. Esihenkilölle välitetään myös tieto jalkautumisen aikana tehdyistä lastensuojeluilmoituksista ja yhteydenotoista poliisiin. Näin varmistetaan, että esihenkilöllä on tieto mahdollisista haastavista työtilanteista. Ilmoitukset uhka- ja vaaratilanteista mahdollistavat ja velvoittavat esihenkilön käsittelemään asiaa ilmoituksen tekijän kanssa. Tarvittaessa tilanteessa käytetään tukena työterveyspalveluita.

Jokainen tilanne, jossa esiintyy rasismia tai muuta syrjintää, puretaan auki työparin kanssa. Syrjinnästä raportoidaan aina eteenpäin organisaation ohjeiden mukaan. Myös jalkautujiin voi kohdistua syrjivää käytöstä, mikä saattaa ilmetä esimerkiksi häirintänä, nimittelynä tai halventavana ja poissulkevana käytöksenä. Jos jalkautuja joutuu työssään syrjinnän kohteeksi, kyseessä on koko jalkautujayhteisön yhteinen asia. Syrjintä on paitsi yhdenvertaisuuslain, myös työsuojelulain mukaan kiellettyä.

Jalkautuva nuorisotyö on osa suurempaa nuorisotyön kokonaisuutta. Näin ollen organisaatiot järjestävät harvoin ainoastaan jalkautuvaan työhön kohdistuvaa työnohjausta. Työmuodoissa, joissa jalkautuvaa nuorisotyötä tehdään päätoimisesti, järjestetään työnohjausta tarpeen mukaan. Jalkautijat voivat myös rakentaa epämuodollisen vertaisohjauksellisen ryhmän, jossa säännöllisesti keskustellaan työhön liittyvistä asioista. Jos tarve työnohjaukselle tai vertaisohjaukselliselle ryhmälle syntyy, on siitä keskusteltava ja sovittava esihenkilön kanssa.

31. Miten toimitte, jos jalkautajat joutuvat syrjivän käytöksen kohteeksi, tai jos heihin kohdistuu muuta aggressiivista käytöstä?
32. Miten käsittelette jalkautumisen aikana kohdattuja tilanteita ja tunteita?
33. Onko teillä tarvetta järjestää erillisiä tapaamisia, joissa jaetaan työssä kohdattuja haasteita ja onnistumisia?

Toimintasuunnitelman rakentaminen

”Tuntuu hyvältä olla nuorille konkreettisesti näkyvillä.”

Käynnistysvaihe

Jalkautuvan nuorisotyön toimintasuunnitelma rakennetaan keskeisten yhteistyötahojen kanssa, jotta kaikille osallisille syntyy vahva kuva siitä, mitä ollaan tavoittelemassa ja miksi.

Toimintasuunnitelman rakentaminen käynnistyy, kun tarve jalkautuvalle nuorisotyölle on tunnistettu. Esihenkilö tekee päätöksen jalkautuvan nuorisotyön toteuttamisesta, prosessin johtamisesta sekä mahdollisesta organisoinnista. Tämän jälkeen esihenkilö ja mahdollinen organisoija keskusteleivat ja sopivat työhön liittyvistä vastuu-tehtävistä.

Jalkautuvan nuorisotyön tärkein resurssi on riittävä ja osaava jalkautujayhteisö, jolla on jaettu ymmärrys toteutettavasta työstä. Yhteisön osaaminen muodostuu yksittäisten henkilöiden taidoista ja tiedoista, jotka yhdistetään yhteiseksi osaamiseksi. Yhteisen ymmärryksen saavuttaminen vaatii hyviä vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja sekä riittävästi yhteistä aikaa. (Norman et al. 2015).

Jalkautujayhteisöt rakentavat ja dokumentoivat toimintasuunnitelman yhdessä keskeisten yhteistyötahojen kanssa. Jalkautuminen käynnistetään vasta, kun jalkautujayhteisö on keskustellut riittävästi yhteisistä toimintatavoista. Toiminnan valmistelu ja käynnistysvaihe voivat tuntua aluksi sekavilta, mutta ne selkiytyvät prosessin edetessä.

Toimintasuunnitelman rakenne

Jalkautuvan nuorisotyön toimintasuunnitelma koostuu eri osista. Toimintasuunnitelman rakentamisen voi aloittaa mistä osasta tahansa – vaikkapa siitä, mikä tuntuu juuri sillä hetkellä helpoimmalta tai tärkeimmältä. Toisaalta osien järjestelmällinen työstäminen tuo suunnitteluun johdonmukaisuutta.

Ensin jalkautujayhteisö tutustuu ratkaistavan osan tietoperustaan. Tämän jälkeen jalkautujayhteisölle suunnattujen kysymysten avulla käynnistetään keskustelu, jonka tavoitteena on saavuttaa yhteinen jaettu ymmärrys. Seuraavaksi yhteiset suuntaviivat dokumentoidaan toimintasuunnitelmaan. Jalkautuvan nuorisotyön laatu muodostuu osien keskinäisestä tasapainosta.

Dokumentoitu jalkautuvan nuorisotyön toimintasuunnitelma on

- jalkautujayhteisön yhteinen sopimus
- merkittävä osa työn psyykkistä ja fyysistä työturvallisuutta

Pohja toimintasuunnitelman rakentamiseen

JALKAUTUVAN NUORISOTYÖN PERUSTEET

1. Mitä ajatuksia jalkautuvan nuorisotyön perusteet herättävät?
2. Mikä eettinen periaate herättää eniten ajatuksia tai kysymyksiä?

AITO KOHTAAMINEN

3. Mitä ajatuksia nuorten aidon kohtaamisen ulottuvuudet herättävät?

JALKAUTUVAN NUORISOTYÖN LÄHTÖKOHDAT

4. Mihin tarpeeseen vastaatte jalkautuvalla nuorisotyöllä?
5. Mikä on kohderyhmänne?
6. Mitkä ovat jalkautuvan nuorisotyönne tavoitteet?
7. Mitä välineitä hyödynnätte tulosten kirjaamisessa?
8. Mitä tuloksia kirjaatte muistiin?

KÄYTÄNNÖN TOTEUTUS

9. Missä fyysisessä toimintaympäristössä toteutatte jalkautuvaa nuorisotyötä?
10. Miten erilaiset toimintaympäristöt vaikuttavat työskentelyynne?
11. Miten toteutatte työparityöskentelyä, ja mitkä asiat siinä ovat teille tärkeitä?
12. Miten jalkautujanne tunnistetaan?
13. Mitä välineitä tarvitsette jalkautuessanne?
14. Millainen on jalkautumisenne rakenne? Mistä paikasta jalkautuminen alkaa ja minne se päättyy?
15. Kuinka usein jalkaudutte, minä päivinä ja mihin kellonaikoihin?

OSAAMINEN JA ORGANISOINTI

16. Mitä osaamista jalkautujiltanne edellytetään?
17. Minkälaiset ovat esihenkilön rooli, vastuut ja tehtävät jalkautuvassa nuorisotyössänne?
18. Kuka tai ketkä vastaavat organisoinnista ja koordinoinnista?
Mitä tehtäviä heille kuuluu?
19. Minkä yhteistyötahojen kanssa toteutatte nuoria kohtaavat jalkautumiset?

NUORUUDEN EDUNVALVONTA

20. Millä keinoin kohdistatte jalkautuvan nuorisotyön eri toteutustasoihin?
21. Minkä nimisten työryhmien ja verkostojen avulla varmistatte tiedon välittymisen ja hyödyntämisen?
22. Mitkä yhteistyötahot kuuluvat verkostoihinne?
23. Millä muilla yhteistyötavoilla edistätte tiedon välittämistä ja hyödyntämistä (esim. viestintä, yhteiset jalkautumiset, nuorten eteenpäin ohjaus)?
24. Mitä viestintävälineitä käytätte sisäisessä viestinnässä? Keiden kanssa ja mitä tietoa jaatte?
25. Mitä viestintävälineitä käytätte ulkoisessa viestinnässä? Keiden kanssa ja mitä tietoa jaatte?
26. Miten, milloin ja keiden kanssa seuraatte, arvioitte ja kehitätte jalkautuvaa nuorisotyötä?
27. Miten varmistatte, että olette huomioineet jalkautuvan nuorisotyön laajan kokonaisuuden?

LAIT NUORTEN KOHTAAMISTILANTEISSA

28. Miten toimitte
 - kun havainnoitte nuoren toiminnassa jotakin myönteistä (esim. miellyttävä käytös, positiivinen muutos)?
 - jos kohtaatte liian nuoren liian myöhään liikkeellä (mikä on yleensäkin liian nuori ja liian myöhään)?
 - jos kohtaatte nuoren päihtyneenä?
 - jos huomaatte jotakin muuta nuoren kasvua, kehitystä tai terveyttä vaarantavaa toimintaa (esim. nuori selkeästi vanhempien ihmisten tai päihteiden käyttäjien seurassa)?
 - jos havaitsette vihapuhetta?
 - jos saatte tiedon esim. nuorten suunnittelemaasta tappelusta?
29. Millaisia muita haastavia tilanteita saatatte kohdata ja kuinka toimitte niissä?

TYÖTURVALLISUUS- JA HYVINVOINTI

30. Minkälaisia työturvallisuuteen liittyviä tilanteita saatatte kohdata ja miten toimitte niissä?
31. Miten toimitte, jos jalkautujat joutuvat syrjivän käytöksen kohteeksi, tai jos heihin kohdistuu muuta aggressiivista käytöstä?
32. Miten käsittelette jalkautumisen aikana kohdattuja tilanteita ja tunteita?
33. Onko teillä tarvetta järjestää erillisiä tapaamisia, joissa jaetaan työssä kohdattuja haasteita ja onnistumisia?

Pohdinta

Tämän käsikirjan työstöprosessi tuotti pääkaupunkiseudun jalkautuvaan nuorisotyöhön erilaisia kehittämisenäkökulmia. Osa havaituista kehittämis- ja ongelmakohdista ratkaistiin prosessin aikana, ja niistä ammennettua aineistoa sisällytettiin käsikirjan tietoperustaan. Tiettyihin kehittämiskohteisiin tullaan syventymään kirjahankkeen loputtua sekä kaupunki- että pääkaupunkiseututasolla. Esitetyt kehittämisenäkökulmat edistävät toivottavasti niin pääkaupunkiseudulla kuin mahdollisesti myös muissa kaupungeissa toteutettavaa jalkautuvaa nuorisotyötä.

Keväällä 2020 toteutetun pääkaupunkiseudun kunnallisen jalkautuvan nuorisotyön selvityksen aikana ilmeni, että eräs toiminnan määritelmään kiinteästi liittyvä tavoite koettiin monitulkintaiseksi. Tämä tavoite oli ”hyödyntää saatua tietoa nuorisotyön kehittämiseksi”. Tavoite ohjasi heikoimmillaan ymmärtämään, että tietoa hyödynnetään vain tietyn nuorten tilan kehittämiseksi. Termillä ”nuorisotyö” viitataan kuitenkin tässä yhteydessä nuorisotyön laajempaan kokonaisuuteen. Prosessin aikana tavoite määriteltiin uudelleen: ”hyödyntää saatua tietoa nuorten hyvinvoinnin vahvistamiseksi”. Määritelmään liitettiin tarkennus siitä, että yleisten tavoitteiden lisäksi työllä on erilaisia tarkennettuja tavoitteita, jotka määrittävät nuoren tarpeiden, tilanteiden, jalkautujien työtehtävien tai erillisten jalkautumiskertojen sekä nuorisotyön strategioiden ja linjausten mukaan.

Jalkautuvan nuorisotyön kohderyhmän määrittelyssä oli jonkin verran eroja työmuotojen välillä. Toiset määrittelivät kohderyhmän nuorisolain säättämän ikärajan mukaisesti. Tietty tahot määrittelivät kohderyhmän ikäperustaisesti alle 18-vuotiaisiin nuoriin, mutta laajensivat tarpeen mukaan kohderyhmän myös täysi-ikäisiin. Osa työmuodoista määritteli kohderyhmän nuorten tarpeiden perusteella kuitenkin nuorisolain määrittämän ikärajan mukaisesti.

Käsikirjassa selkeytettiin kohderyhmän määrittelyä. Jalkautuvan nuorisotyön kohderyhmä muodostuu nuorista, joilla on tarve jalkautuvalle nuorisotyölle, ja joita voidaan auttaa sekä tukea nuorisotyöllisillä keinoilla. Kohderyhmä muodostuu alle 29-vuotiaista pääkaupunkiseudulla asuvista ja siellä pääsääntöisesti oleskelevista nuorista. Kohderyhmä muokkautuu yksilön, ryhmän tai jalkautuvan nuorisotyön tarpeiden, tavoitteiden ja tilanteiden mukaan.

Jalkautuvaa nuorisotyötä suunnitellaan, seurataan, arvioidaan ja kehitetään arkityön rinnalla, työyhteisöissä, työryhmissä, verkostoissa, kaupunkitasoisesti itsenäisesti sekä yhdessä muiden kanssa. Kukin kaupunki arvioi ja kehittää työtä lähiesihenkilöiden kanssa itsenäisesti omien strategioidensa mukaisesti, huomioiden hankkeiden palvelulupaukset ja tavoitteet.

Pääkaupunkiseudulla jalkautuvalla nuorisotyöllä on parikymmentä esihenkilöä, joista kullakin on johdettavanaan erilaisia työmuotoja rinnakkain ja lomittain. Jalkautujien kokemukset työn johtamisesta jakautuvat johtamisvajeen ja kiitettävän johtamisen välille ja ääripäihin. Jatkossa olisi hyvä pohtia, onko johtamista ja sen kehittämistä selkeytettävä sekä kaupunkikohtaisesti että pääkaupunkiseututasolla. Yksi käsikirjan tavoitteista on vahvistaa esihenkilöiden ja nimettyjen vastuuhenkilöiden jalkautuvan nuorisotyön osaamista.

Vuonna 2020 tulosten kirjaamisessa käytetyt välineet, kuten raportointiohjelmat, eivät kaikilta osin tue työn vaikuttavuuden osoittamista. Myös kirjausten vaihtelevat tavat heikentävät vaikuttavuutta. Jatkossa on tärkeää yhtenäistää kirjaamistapoja. Myöskään työn mittarit eivät ole tasapainossa tavoitteiden kanssa. Mittarit ohjaavat työtä turhan voimakkaasti, sillä usein päädytään tekemään niitä asioita, joita on määrä mitata. Vuonna 2020 käytettävissä olevilla tilastointivälineillä ei ollut mahdollista tehdä kirjauksia tunnistettavilla tiedoilla. Tunnistamattomuudesta seuraa jalkautuvan yhteisön jäsenten kesken tietovajetta. Huonoimmillaan tietovaje voi vaikuttaa henkilöstön työturvallisuuteen. Esimerkiksi tieto nuoren mahdollisesta teräaseesta tai arvaamattomasta käytöksestä tulee olla tiedossa jalkautujilla, joita asia koskettaa. Nähtäväksi jää, miten työturvallisuuslain ja tietosuojalainsäädännön noudattamista yhteensovitetaan jatkossa.

Haasteena on löytää välineitä ja mittareita, jotka osoittavat työn vaikuttavuuden huomioiden tietosuojalainsäädännön. Välineiden laadukkuus ei takaa parempaa tuloksellisuuden osoittamista – ratkaisevaa on se, mitä ja miten mitataan sekä seurataan. Uusien välineiden käyttöönotossa on arvioitava sitä, voidaanko niiden avulla osoittaa työn tuloksellisuutta aiempaa paremmin. Yhdessä kehitettyjen kirjaamistapojen avulla on mahdollistaa vähentää tulosten monitulkintaisuutta sekä välineiden mahdollisia heikouksia. Yhteinen arviointimalli osaltaan yhtenäistäisi arviointia ja varmistaisi halutun suuntaisen kehittämisen. Kehitettävässä arviointimallissa voitaisiin hyödyntää aiemmin pääkaupunkiseudulla luotua nuorisotyön arviointimallia.

Korona-keväällä jalkautuvaa nuorisotyötä käynnistettiin ja lisättiin runsaasti. Jalkautuvan nuorisotyön lisääntyminen näkyi erityisesti alueellisten jalkautumisten kasvuna. Organisaatiotasoinen johtaminen vaikutti muihin työmuotoihin joko jalkautumisten lisääntymisenä tai työn tulokulman muutoksina. Jatkossa työn toteuttamisen kannalta on merkittävää, että ymmärrys työn tarpeesta ja sitoutuminen jalkautuvaan nuorisotyöhön läpäisee kaikki organisaation tasot. Jalkautuva nuorisotyö tarvitsee selkeän tuen ylemmältä johdolta, vaikka toiminnan kehittäminen tapahtuukin lähiesihenkilöiden ja jalkautujayhteisön yhteistyönä.

Pääkaupunkiseudun yhteinen jalkautuvan nuorisotyön malli muodostuu käsikirjasta ja siihen kiinteästi liittyvästä koulutusaineistosta, jonka tarkoitus on kehittää henkilöstön osaamista. Käsikirja määrittää pääkaupunkiseudun kunnallisen jalkautuvan nuorisotyön viitekehyksen sekä rakenteellistaa ja yhdenmukaistaa työtä. Hankkeen jälkeen pääkaupunkiseudun jalkautuvaa nuorisotyötä kehitetään yhteisen mallin avulla kaupungeittain ja osin yhdessä.

Käsikirja rakennettiin pääkaupunkiseudun kunnalliseen jalkautuvaan nuorisotyöhön. Pääkaupunkiseutu muodostaa nuorisotyön kentästä laajan ja monimuotoisen kokonaisuuden, minkä vuoksi toivomme, että käsikirja voi vahvistaa myös muissa kaupungeissa ja kunnissa jalkautuvan nuorisotyön suunnittelua, toteutusta, arviointia ja kehittämistä.

Hankkeen avulla Espoon, Helsingin ja Vantaan nuorisotoimet tietävät nyt, mitä ne tietävät. Tietoa ei tarvitse etsiä ja keksiä uudestaan, kun jalkautuvan nuorisotyön viitekehys on sanoiitettu käsikirjan muotoon. Toivottavaa on, että *Jalkautuvan nuorisotyön käsikirja* rohkaisee toteuttamaan ja kehittämään jatkossakin jalkautuvaa nuorisotyötä, jotta se vastaa parhaalla mahdollisella tavalla nuorten tarpeita.

Lähdeluettelo & lukuvinkit

Alanen, Olli & Kotkavuori, Aapo 2014. [Välittämisen ammattilaiset. Vamoksen käsikirja etsivään nuorisotyöhön.](#) Helsinki: Helsingin diakonissalaitos. hdl.fi/wp-content/uploads/2018/01/Helsingin-Diakonissalaitos-julkaisu-välittämisen-ammattilaiset-vamos.pdf (Viitattu 30.12.2020.)

[Etsivän nuorisotyön käsikirja 2018.](#) Etsivän nuorisotyön kehittämisen tuki -projekti, Espoon nuorisopalvelut. lanuti.fi/loader.aspx?id=be76a150-cf5f-4fd2-bcf6-70a64c387759 (Viitattu 30.12.2020.)

Hjort, Haldis 1995. Etsivän työn psykologia. Suom. Laatonen, Saima-Liisa. Alkuperäisjulkaisu 1988. Helsinki: Suomen Nuorisoyhteistyö Allianssi ry.

Huhtajärvi, Piia 2014. Ammatillinen etsivä työ. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76, 452–457.

[Huoneentaulu: Esimies! Kysy näistä asioita etsivältä työntekijältä.](#) Etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry. tyohyvis.fi/assets/files/2019/06/Huoneentaulu-esimies.pdf (Viitattu 30.12.2020.)

[Ihmisoikeudet.net 2020. Määritelmiä.](#) ihmisoikeudet.net/yleisesti/maaritelmia/ (Viitattu 30.12.2020.)

Isoherranen, Katriina 2005. Moniammatillinen yhteistyö. Helsinki: WSOY.

Kaartinen-Koutaniemi, Jaakko 2012. Etsivässä työssä. Helsinki: Lasten keskus.

Jalkautuvan nuorisotyön peruskoulutus 2020 -koulutusmateriaali. Espoo, Helsinki ja Vantaa. Nuorisopalvelut.

Juntunen, Iina & Ylimys, Susanna (toim.) 2017 [Askelmerkkejä löytävään nuorisotyöhön.](#) Helsinki: Aseman lapset ry. issuu.com/asemanlapsetry/docs/lo_yta_va_hankkeen-opas_8.3 (Viitattu 30.12.2020.)

Juvonen, Tarja 2009. Kontrollin ulottuvuuksia nuorten kanssa tehtävässä etsivässä työssä. Teoksessa Raitakari, Suvi & Virokannas, Elina (toim.) Nuorisotyön ja Sosiaalityön jaetut kentät. Puheenvuoroja asiantuntijuudesta, käytännöistä ja kohtaamisista. Nuorisotutkimusverkosto/nuorisotutkimusseura, julkaisuja 96. Helsinki: Nuorisotutkimusseura, 155–180.

Juvonen, Tarja 2010. Etsivä työ nuoren tukimuotona. Teoksessa Laine, Terhi & Hyväri, Susanna Päivi & Vuokila-Oikkonen, Päivi (toim.) Syrjäytymistä vastaan. Helsinki: Tammi.

Juvonen, Tarja 2015. [Sosiaalisesti kontrolloitu, hau-raasti autonominen.](#) Nuorten toimijuuden rakentaminen etsivässä työssä. Nuorisotutkimusseuran/ Nuoriso- tutkimusverkosto, verkkojulkaisuja 116. Helsinki: Nuorisotutkimusseura. nuorisotutkimusseura.fi/images/kuvat/verkkojulkaisu/sosiaalisesti_kontrolloitu.pdf (Viitattu 30.12.2020.)

Kiilakoski, Tomi & Kivijärvi, Antti 2012. Seutu- kaupunki elinympäristönä. Nuorten kokemuksia aikuisille rakennetussa kaupunkitilassa. Teoksessa Hynynen, Ari (toim.) Takaisin kartalle. Suomalainen seutukaupunki. Helsinki: Kuntaliitto, 85–101.

Kuusisto-Arponen, Anna-Kaisa & Tani, Sirpa 2009. Hengailun maantiede: Arjen kaupunki nuorten olemisen tilana. Alue ja ympäristö, (38) 1, Alue- ja ympäristötutkimuksen seura, 51–58.

Kärkkäinen, Merja 2005. Yhteisöllinen johtaminen esimiehen työvälineenä. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Lastensuojelun käsikirja 2020. [Lastensuojelun arvot ja periaatteet.](#) Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/mita-on-lastensuojelu/lastensuojelun-arvot-ja-periaatteet (Viitattu 30.12.2020.)

Lehtonen, Irma & Telén, Janne 2020. [Hatkassa. Selvitys nuorten luvattomista poissaoloista ja sijaishuoltopaikkojen toimintakäytännöistä.](#) Lastensuojelun Keskusliitto. iskl.fi/materiaali/lastensuojelun-keskusliitto/Hatkassa.pdf (Viitattu 30.12.2020.)

Malm, Karla 2018. [”Kadulla me ollaan niiden nuorten paikoilla” Raidenuorisotyö julkisissa ja puolijulkisissa tiloissa.](#) Helsinki: Unigrafia. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 204, verkkojulkaisuja 134, Kenttä, Vantaan kaupunki/Nuorisopalvelut. nuorisotutkimusseura.fi/images/raidenuorisotyö.pdf (Viitattu 28.11.2020.)

Matthews, Hugh & Taylor, Mark & Percy-Smith, Barry & Limb, Melanie 2000. The Unacceptable Flaneur. [The Shopping Mall as a Teenage Hangout.](#) Childhood: A Global Journal of Child Research, (7) 3, 279–294. mendeley.com/catalogue/27d59137-804e-33bd-9430-9a23b76b8dc2/ (Viitattu 30.12.2020.)

Mikkonen, Mika & Kauppinen, Jaana & Huovinen, Minna & Aalto, Erja 2007 (toim.) [Etsivä työ Euroopan syrjäytyneiden väestönsien parissa. Suuntaviivoja yhdenmukaisiin etsivän työn palveluihin](#). A-klinikkasäätiön raporttisarja nro. 58. Amsterdam: Foundation Regenboog AMOC. [tiedostot.a-klinikkasaatio.fi/etsiva_tyo_euroopan_syrjaytyneiden_vaestonsien_parissa.pdf](#) (Viitattu 30.12.2020.)

Männikkö, Jaana 2010. Etsivää työtettä etsimässä: Kehittämistoimintaa palveluverkostossa. Opinnäytetyö, YAMK. Tampereen ammattikorkeakoulu, Sosiaali- ja terveysalan kehittämisen ja johtamisen koulutusohjelma.

Männikkö, Jaana 2011. [Etsivän nuorisotyön ja työotteiden pika-analyysi](#). Helsinki: Kaupunki-innovaatiot-hanke. Nuorten Palvelu ry / Nuorten reviiireillä, Kaupunki-innovaatiot-hanke. [issuu.com/nuorten-palvelury/docs/nuorten_reviiireill__projektin_lopp](#) (Viitattu 28.11.2020.)

Nieminen, Juha (2014) Vastavoiman hahmo. Nuorisotyön yleiset tehtävät, oppimis- ympäristöt ja eetos. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Nuorisotutkimusseuran/Nuorisotutkimusverkoston julkaisuja 76. Helsinki: Nuorisotutkimusseura, 21–43.

Nikoskinen, Elina 2011. [Mopot ja Mopoilu. Tarkastelua ilmiöstä, sen merkityksestä ja asemasta nuoren elämässä](#). Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskus, julkaisuja 4/2011. Helsinki: Aksidenssi Oy. [theseus.fi/bitstream/handle/10024/38017/978-951-9245-12-6.pdf?sequence=1&isAllowed=y](#) (Viitattu 30.12.2020.)

Normann, Maria & Odell Heidi & Tapio Mari & Vuohelainen Elsi (toim.) 2015. [Nuorisoalan ehkäisevä päihdetyö: hyppää kyytiin!](#) Sarja B, Projektiraportit ja selvitykset 47, Humanistinen ammattikorkeakoulu. [humak.fi/wp-content/uploads/2015/08/nuorisoalan-ehkaiseva-paihdetyo.pdf](#) (Viitattu 30.12.2020)

Opintopolku.fi. Nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkinto, [Ammattialan arvoperusta](#). [eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/esitys/1721194/ops/sisalto/1722093](#) (Viitattu 30.12.2020.)

Papunen, Tiina 2017. [Edessä loistava tähti – jalkautuvan nuorisotyön laatutähti. Työväline jalkautuvaan nuorisotyöhön](#). Opinnäytetyö, YAMK. Humanistinen ammattikorkeakoulu, järjestö- ja nuorisotyön koulutusohjelma. [theseus.fi/bitstream/handle/10024/126914/Tiina_Papunen.pdf?sequence=1&isAllowed=y](#) (Viitattu 30.12.20120.)

Puuronen, Anne 2014. [Etsivän katse – Etsivä nuorisotyö ammattina ja ammattialan kehittäminen. Näkökulmia käytännön työstä](#). Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisuja 70, julkaisuja 144. [nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/etsivan_katse.pdf](#) (Viitattu 30.12.2020.)

Pyöry, Noora 2015. Hanging out with young people, urban spaces and ideas. Openings to dwelling, participation and thinking. Helsinki: Helsingin yliopisto.

Rauas, Minna 2019. [Pieniä tekoja, suuria asioita. Nuorisotyön eettinen näkökulma](#). Humanistinen ammattikorkeakoulu, julkaisuja 99. [humak.fi/wp-content/uploads/2020/02/pienia-tekoja-suuria-asioita-nuorisotyon-eettinen-nakokulma.pdf](#) (Viitattu 30.12.2020.)

Soikkeli, Markku & Warsell, Leena (toim.) 2013. Laatutähteä kiertämässä. Ehkäisevän päihdetyön laatukäsikirja 2013. Tampere: Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy.

Sydänmaanlakka, Pentti 2012. Älykäs organisaatio. Helsinki: Talentum Oyj.

Tani, Sirpa & Pyöry, Noora 2017. Nuorten hengailu julkisessa kaupunkitilassa. Teoksessa Juntunen, Iina & Ylimys, Susanna (toim.) Nuorisotyötä asemilla, kaduilla ja kauppakeskuksissa. Askelmerkkejä Löytävään nuorisotyöhön. Helsinki: Aseman Lapset ry, 32–43.

Venkula, Jaana 2005. Epävarmuudesta ja varmuudesta. Johdantoa epävarmuuden kohtaamiseen. Helsinki: Kirjapaja Oy.

Virtainlahti, Sanna 2009. Hiljaisen tietämyksen johtaminen. Helsinki: Talentum Media Oyj.

Ylimys, Susanna 2016. [Löytävän nuorisotyön syklissä: Case kauppakeskus Itis](#). Opinnäytetyö, YAMK. Humanistinen ammattikorkeakoulu, järjestö- ja nuorisotyö. [theseus.fi/bitstream/handle/10024/109105/Ylimys_Susanna.pdf?sequence=1&isAllowed=y](#) (Viitattu 30.12.2020.)

[Älä olet! – Normit nurin! Normikriittinen käsikirja yhdenvertaisuudesta, syrjinnän vastustamisesta ja vapaudesta olla oma itsensä 2013](#). Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto – Sakki ry, Seta ry, Suomen Lukiolaisten liitto SLL ry, Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS ry rt, Printon, Tallinn. Seta julkaisuja 22. [issuu.com/normitnurin/docs/alaoletanormitnuringb](#) (Viitattu 30.12.2020.)

Jalkautuvaan nuorisotyöhön kytköksissä olevia lakeja

[Ajoneuvolaki](#)

finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20021090

[Alkoholilaki](#)

finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2017/20171102

[Hallintolaki](#)

finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030434

[Huumausainelaki](#)

finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2008/20080373

[Järjestyslaki](#)

finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030612

[Lastensuojelulaki](#)

finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417

[Liikennelaki](#)

finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20180729

[Nuorisolaki](#)

finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285

[Pelastuslaki](#)

finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110379

[Poliisilaki](#)

finlex.fi/fi/laki/alkup/2011/20110872

[Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista](#)

finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2000/20000812

[Sosiaalihuoltolaki](#)

finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141301

[Teräselaki](#)

finlex.fi/fi/laki/alkup/1977/19770108

[Tietosuoja-asetus](#)

europa.eu/youreurope/business/dealing-with-customers/data-protection/data-protection-gdpr/index_fi.htm

[Julkisuuslaki](#)

finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990621

[Tietosuoja laki](#)

finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20181050

[Tupakkalaki](#)

finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20160549

[Työturvallisuuslaki](#)

finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020738

[Yhdenvertaisuuslaki](#)

finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141325

[Ajoneuvolaki](#)

finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20021090

Vantaa
Vanda

ESPOO
ESBO

Helsinki
Helsingfors